

AKTYWIZACJA ZAWODOWA

RYNEK PRACY W MAŁOPOLSCE 2020

PAULINA MARMUSZEWSKA, KATARZYNA ANTOŃCZAK-ŚWIDER, URSZULA RĘDZINIAK, BARBARA DOPIERAŁA, AGNIESZKA BROŻKOWSKA, KRZYSZTOF CZYCH

Opracowanie powstało w Wojewódzkim Urzędzie Pracy

w Krakowie

Zespół redakcyjny raportu:

Paulina Marmuszevska, Katarzyna Antończak-Świder, Urszula
Rędziniak, Barbara Dopierała, Agnieszka Brożkowska,
Krzysztof Czycz

Copyright by Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie

Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie

pl. Na Stawach 1

30-107 Kraków

Tel. 12 428 78 70

Faks 12 422 97 85

kancelaria@wup-krakow.pl

www.wup-krakow.pl

Kraków 2021

Spis treści

Wnioski	3
Zmiany w strukturze demograficznej	5
Sytuacja osób pozostających bez pracy.....	8
Struktura populacji małopolskich bezrobotnych	14
Bierność zawodowa	16
Osoby młode na rynku pracy	19
Kobiety na rynku pracy	24
Bezrobocie wśród rodziców małych dzieci i dostęp do usług opiekuńczych.....	28
Osoby bezrobotne w wieku 50+.....	33
Osoby z niepełnosprawnościami na rynku pracy.....	35
Działania aktywizacyjne	38
Małopolskie Programy Regionalne	43

Wnioski

Pandemia przyspieszyła zmiany zachodzące w strukturze demograficznej i chociaż Małopolska pozostaje województwem młodym demograficznie, to również w naszym regionie wzrasta „obciążenie” pracującej części społeczeństwa osobami w wieku nieprodukcyjnym i postępuje proces starzenia się społeczeństwa.

W 2020 r. bezrobocie w Małopolsce wzrosło. Na wzrost liczby bezrobotnych wpłynęła nie tyle większa liczba zgłaszających się do urzędów pracy, co zdecydowanie mniejsza liczba opuszczających rejestry PUP. Ograniczona liczba ofert pracy na rynku utrudniała podejmowanie przez bezrobotnych zatrudnienia.

Konsekwencje pandemii COVID-19 uwidoczniły się we wszystkich powiatach, jednak z różnym natężeniem. W ciągu całego roku liczba osób bezrobotnych wzrosła we wszystkich częściach województwa, przy czym małopolskie powiaty pozostały mocno zróżnicowane pod względem poziomu bezrobocia. Pod koniec roku stopa bezrobocia w powiecie dąbrowskim była prawie cztery razy wyższa niż w Krakowie.

W 2020r. utrzymał się spadek liczby osób biernych zawodowo w Małopolsce. Pomimo pozytywnej tendencji, nadal udział biernych zawodowo wśród ogółu mieszkańców utrzymuje się

na wysokim poziomie. Bierni stanowią niewykorzystany potencjał rynku pracy.

Pandemia pogorszyła sytuację młodych Małopolan na rynku pracy. W przeciwieństwie do lat poprzednich, w 2020 roku liczba młodych bezrobotnych i ich udział w ogóle zarejestrowanych wzrósł. Utrzymujący się od 2017 roku wzrost współczynnika aktywności zawodowej oraz wskaźnika zatrudnienia wśród osób młodych zastał zahamowany. Systematycznie malejący od 2013 roku odsetek osób młodych nieuczących się i niepodejmujących aktywności zawodowej w 2020 r. przyjął wartość wyższą niż w 2019 roku i równą wartości sprzed 2 lat.

Pandemia negatywnie wpłynęła na sytuację zawodową kobiet i pogłębiła dysproporcje na rynku pracy pomiędzy płciami. W 2020 roku odnotowano wzrost wartości stopy bezrobocia wśród mieszkanek Małopolski. Kobiety nadal przeważały w rejestrach PUP. Główną przeszkodę w podejmowaniu pracy przez kobiety pozostają zobowiązania rodzinne. 88,0% spośród zarejestrowanych Pań deklarowało opiekę nad małym dzieckiem, a 9,6% z nich nie podjęło zatrudnienia po urodzeniu dziecka.

W ciągu ostatnich 10 lat, w Małopolsce, dostępność do opieki nad najmłodszymi dziećmi znacząco się poprawiła. Wzrosła liczba placówek opiekuńczych oraz dostępnych w nich miejsc.

Nadal jednak z usług żłobkowych w skali całego województwa może skorzystać tylko niewielka część dzieci.

W roku 2020 r. spadł udział bezrobotnych powyżej 50 roku życia wśród wszystkich zarejestrowanych, a dotychczasowy, niski poziom aktywności zawodowej oraz niski wskaźnik zatrudnienia osób dojrzałych przyjął wyższe wartości niż w roku ubiegłym.

Aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych niezmiennie pozostaje na znacznie niższym poziomie niż ogółu populacji.

Zalecenia dotyczące zachowania społecznego dystansu oraz mniejsza liczba wolnych miejsc pracy utrudniały aktywizację bezrobotnych w 2020 roku. Liczba podjętych przez PUP w Małopolsce działań aktywizacyjnych zmniejszyła się w stosunku do 2019 roku o 27%.

W 2020 roku zakończyła się realizacja Małopolskich Programów Regionalnych z edycji 2019 – 2020. Wsparciem objęto łącznie 943 osoby.

Zmiany w strukturze demograficznej

Pandemia i związane z nią ryzyka (mniejsza liczba łóżek szpitalnych, wysokie ryzyko zarażenia w placówkach medycznych, ograniczenia w poruszaniu się i nawiązywaniu relacji itp.) przyspieszyła zmiany zachodzące w strukturze demograficznej. Wprawdzie w województwie małopolskim zmiany te zachodzą wolniej niż w innych częściach kraju, to są one zauważalne. Choć jeszcze w 2019 roku Małopolska była jednym z 4 województw, w których wzrastała liczba mieszkańców, to już na koniec 2020 roku w Małopolsce mieszkało o 460 osób mniej niż w roku poprzednim (łącznie 3 410,4 tys. mieszkańców). Warto jednak zaznaczyć, że liczba mieszkańców Małopolski spadła zaledwie o 0,01%, podczas gdy

w całej Polsce odnotowano spadek ludności na poziomie 0,3% rok do roku¹.

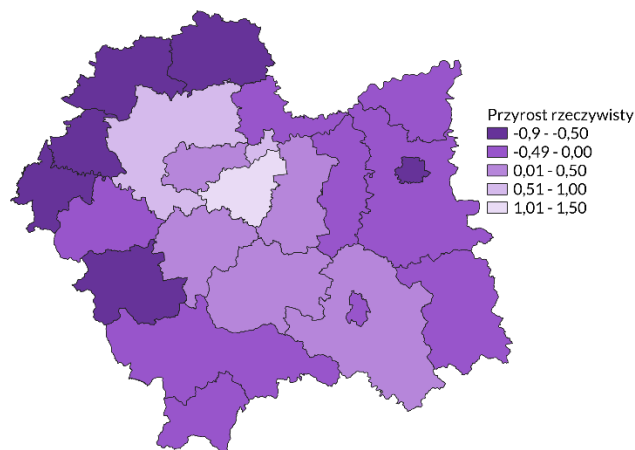
Spadek liczby ludności w Małopolsce w 2020 roku to efekt ujemnego przyrostu naturalnego spowodowanego przewagą liczby zgonów nad liczbą urodzeń (3,4 tys. różnicy). W porównaniu do 2019 roku liczba nowo narodzonych Małopolan w 2020 roku wyniosła 35,4 tys. (o 4,3% mniej), a liczba odnotowanych zgonów to 38,8 tys. (o 17,7% więcej). Na ostatecznie niewielką różnicę w liczbie ludności w Małopolsce rok do roku wpłynęła nadwyżka liczby osób zameldowanych nad liczbą wymeldowanych wynosząca 4,0 tys. osób. Utrzymujące się od lat dodatnie saldo migracji potwierdza atrakcyjność województwa jako miejsca do zamieszkania.

Zmiany w liczbie mieszkańców są różne w poszczególnych powiatach województwa. W porównaniu z 2019 rokiem mieszkańców przybyło w 7 powiatach. Najwyższy wzrost – tak jak w ubiegłym roku – miał miejsce w powiecie wielickim (o 1,7%), natomiast najmocniejszy spadek odnotowano w Tarnowie – o 0,9%.

---

¹ Wszystkie dane demograficzne pochodzą z Banku Danych Lokalnych oraz opracowania: Stan i ruch naturalny ludności w województwie małopolskim w 2020r., Informacje sygnałowe, Urząd Statystyczny w Krakowie, Kraków 2021.

Mapa 1. Przyrost rzeczywisty ludności w małopolskich powiatach w 2020 r. (%).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

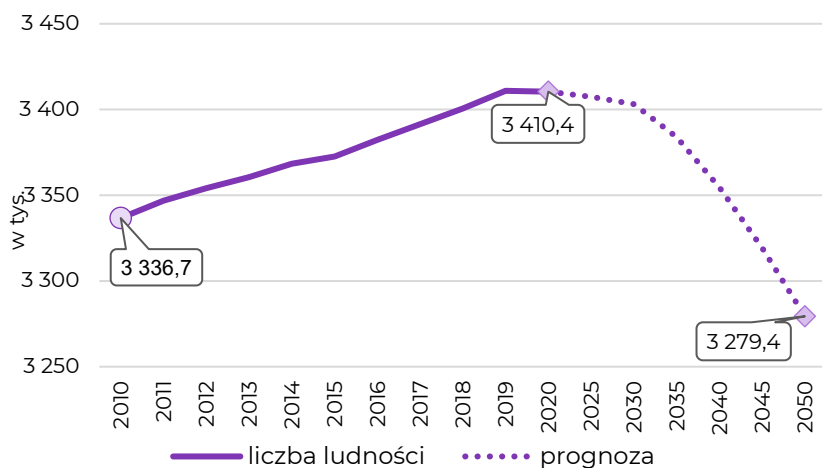
W 2019 r. mniej niż połowa Małopolan – 48,1%, mieszkało w miastach. Najbardziej zurbanizowane powiaty to obszary zachodniej części województwa – powiat chrzanowski (61,3%), oświęcimski (52,5%) i olkuski (48,2%), a najmniej – powiat tarnowski (11,8%). W przeciwieństwie do poprzednich lat, w 2020 roku odnotowano ubytek liczby ludności miast (o 4,4 tys.) i wzrost liczby ludności wsi (3,9 tys.). Konieczność pozostania w domu w czasie pandemii, zachowania dystansu społecznego i

ograniczenie działalności kulturalnej i rekreacyjnej, sprawiły, że wieś, w której odnotowuje się mniejszą gęstość zaludnienia i zabudowy stała się miejscem atrakcyjnym do zamieszkania.

W strukturze ludności województwa według płci niezmiennie przeważały kobiety stanowiąc 51,5% wszystkich mieszkańców Małopolski. W 2020 r. w województwie na 100 mężczyzn przypadało 106 kobiet. Liczba ta pozostaje niezmienna od kilku lat. Kobiety przeważają liczebnie nad mężczyznami prawie we wszystkich powiatach, a najwyższy współczynnik feminizacji odnotowano w Krakowie, gdzie był równy 114. Podobnie jak w ubiegłych latach wyjątek stanowił powiat limanowski, w którym na 100 kobiet przypadało 100,2 mężczyzn.

Według prognoz GUS w kolejnych latach przewidywany jest dalszy, sukcesywny ubytek ludności województwa. Zgodnie z prognozowanymi danymi, do 2050 r. liczba mieszkańców Małopolski zmniejszy się prawie o 3,8% w stosunku do 2020 r.

Wykres 1. Prognoza liczby ludności woj. małopolskiego.

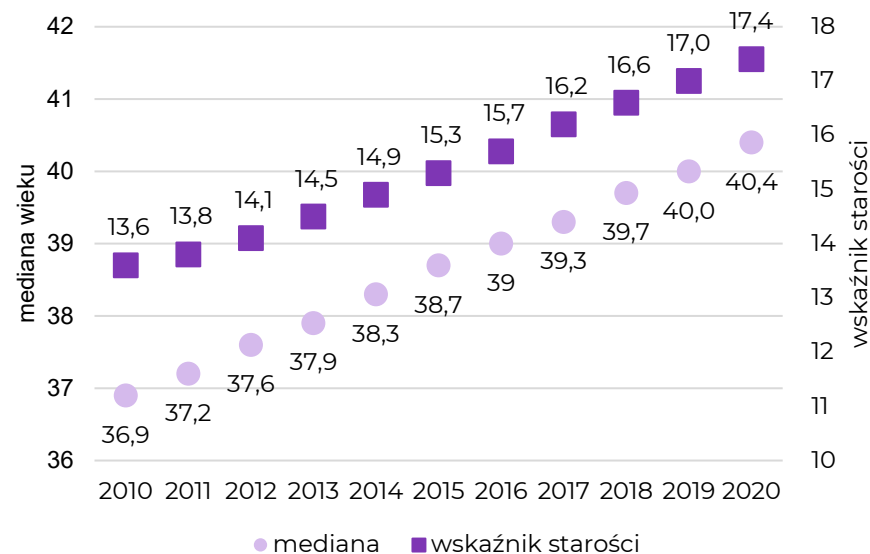

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS Prognoza ludności na lata 2014-2050.

Małopolska jest województwem stosunkowo młodym. Mediana wieku Małopolan na koniec roku 2020 wyniosła 40,4 lat, tj. o 1 rok i 3 miesiące mniej niż w całym kraju. Warto jednak podkreślić, że wartość tego wskaźnika z roku na rok wzrasta, tak samo jak wartość wskaźnika starości (odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem), co potwierdza tylko zachodzące procesy starzenia się społeczeństwa. Statystycznie najmłodszy Małopolanie zamieszkują powiat limanowski, gdzie mediana wieku wyniosła odpowiednio 36,4 lata, a wskaźnik starości 13,4%. Najstarsze w województwie (biorąc pod uwagę wiek mieszkańców) jest zaś miasto Tarnów. Mediana wieku

osiągnęła tam poziom 44,4 lata, a wskaźnik starości wyniósł aż 22,1%.

Wykres 2. Wskaźniki opisujące proces starzenia się społeczeństwa woj. małopolskiego, lata 2010-2020.

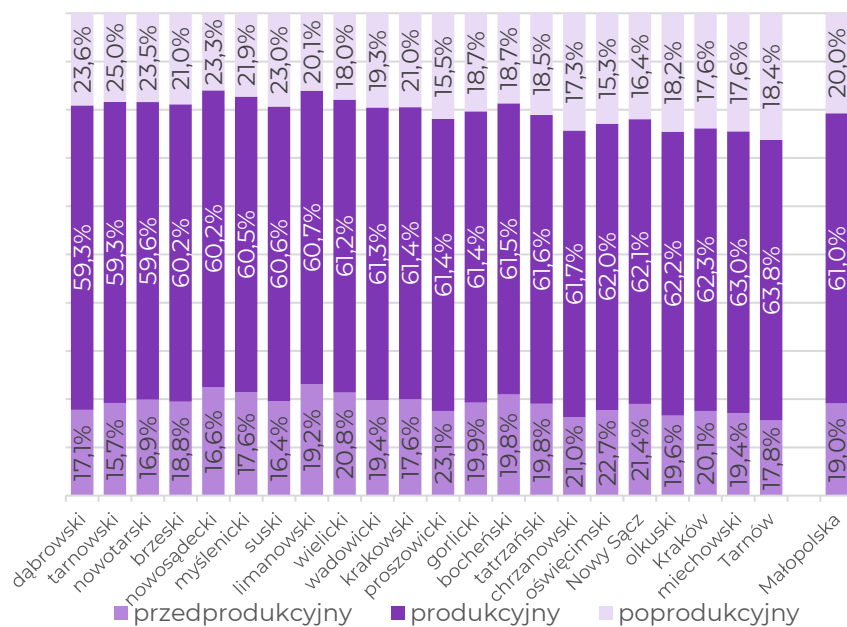
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Następstwem procesu starzenia się społeczeństwa jest zmniejszanie udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym przy jednoczesnym wzroście udziału ludności w wieku poprodukcyjnym. Obciążenie pracującej części społeczeństwa osobami będącymi w wieku nieprodukcyjnym odzwierciedla wskaźnik obciążenia demograficznego (liczba osób w wieku

przed- i poprodukcyjnym na każde 100 osób w wieku produkcyjnym). Przy średniej dla województwa równej 66 osób, w powiatach wskaźnik przyjmował wartości od 58 - w powiecie dąbrowskim do 72 w Tarnowie.

Wykres 3. Udział ekonomicznych grup wieku w małopolskich powiatach (stan na koniec 2020 r.).

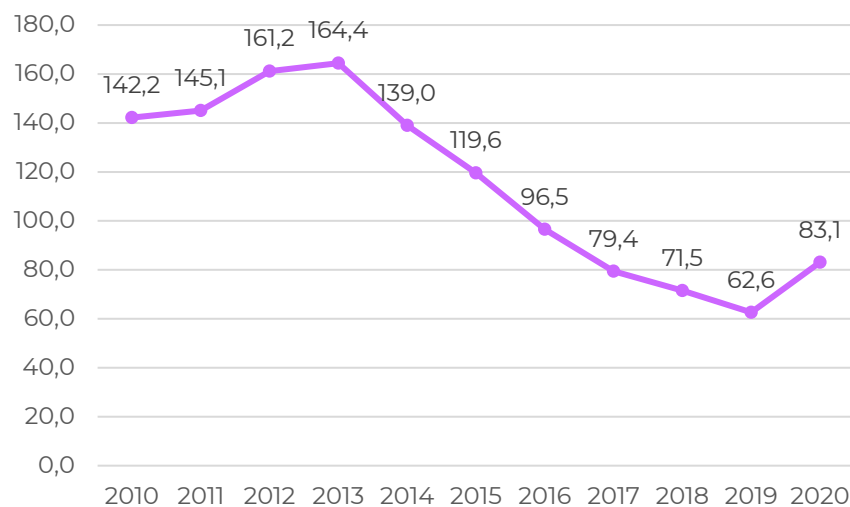
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Sytuacja osób pozostających bez pracy

Stosunkowo stabilna sytuacja na małopolskim rynku pracy w 2019 roku została zachwiana przez wybuch pandemii COVID-19 w marcu 2020 roku. Związane z pandemią ograniczenia w funkcjonowaniu przedsiębiorstw i instytucji wpłynęły na decyzje przedsiębiorców dot. zatrudniania i spowodowały zmiany w poziomie bezrobocia w Małopolsce. Stan pandemii wyraźnie zahamował utrzymujący się od 2014 roku trend spadkowy i od kwietnia 2020 roku obserwowany był sukcesywny wzrost bezrobocia w regionie.

Na koniec 2020 roku w ewidencji powiatowych urzędów pracy zarejestrowanych było 83 050 osób, tj. o 20 440 osób więcej niż rok wcześniej. Dynamika wzrostu liczby bezrobotnych wyniosła 33%, podczas gdy w poprzednich latach odnotowywano sukcesywne spadki liczby bezrobotnych – średnio o 11% rok do roku.

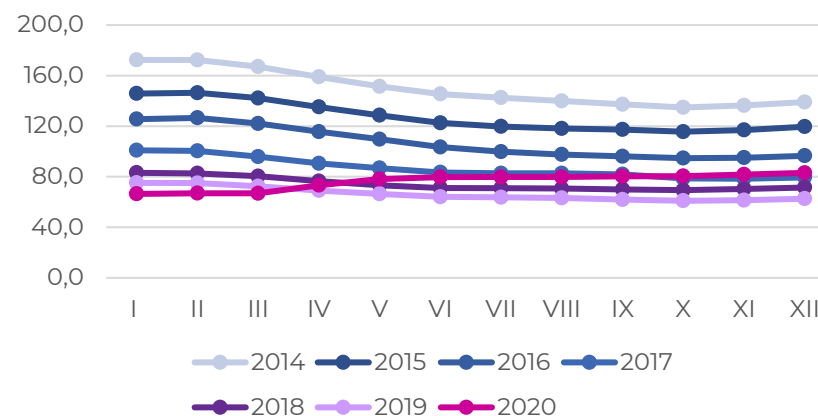
Wykres 4. Liczba bezrobotnych w woj. małopolskim w latach 2010- 2020 (wg stanu na koniec roku).

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-01.

Obostrzenia w prowadzeniu działalności zaburzyły naturalne wahania bezrobocia w ciągu roku. Zwykle w okresie wiosenno-letnim liczba osób bezrobotnych spadała w związku z okresowym charakterem niektórych branż i zwiększeniem zapotrzebowania na prace sezonowe, np. w budownictwie, turystyce czy rolnictwie. W 2020 r. widoczne było odwrócenie trendów sezonowych, a liczba osób bezrobotnych z miesiąca na miesiąc wzrastała zbliżając się do poziomu z 2017 roku.

Wykres 5. Liczba osób bezrobotnych w Małopolsce w poszczególnych miesiącach w latach 2014-2020, w tys.

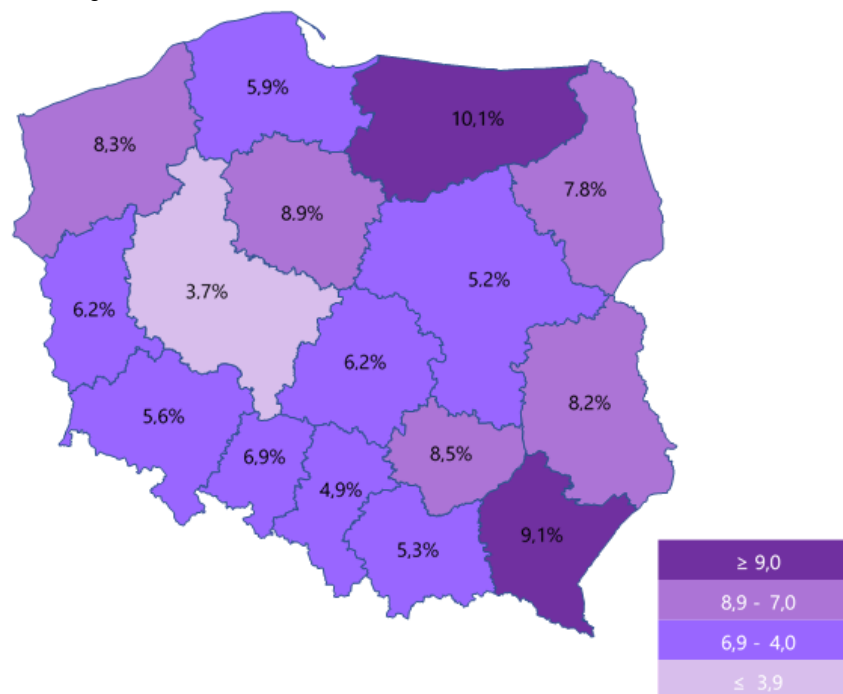
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-01.

W ciągu 10 miesięcy trwania pandemii (od marca do grudnia) liczba bezrobotnych w Małopolsce wzrosła o 16,1 tys. osób. Przy czym wzrost ten nie był zauważalny w pierwszym miesiącu pandemii. Wręcz przeciwnie. Na koniec marca liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne wyniosła 66 861 tj. o 35 osób mniej niż w lutym br. oraz o 5,6 tys. osób mniej niż w marcu poprzedniego roku. Stopa bezrobocia w województwie, czyli udział bezrobotnych w ogóle ludności aktywnej zawodowo, w pierwszym miesiącu pandemii utrzymał się na tym samym poziomie co w lutym i wyniósł 4,3% (o 0,4 pp. mniej niż w marcu 2019 r.). Wyraźnie zmiany w poziomie bezrobocia w

Małopolsce odnotowano dopiero w kwietniu. Wówczas liczba bezrobotnych według stanu na koniec miesiąca wyniosła 73 236 osób, czyli o 6,3 tys. więcej niż w marcu tego roku i o 4,1 tys. więcej niż w kwietniu 2019 r. Zwiększona liczba bezrobotnych podniosła o 0,4pp. poziom stopy bezrobocia, która osiągnęła wówczas 4,7% i wzrastała w kolejnych miesiącach.

Na koniec roku stopa bezrobocia rejestrowanego w Małopolsce wyniosła 5,3%. Od początku pandemii jej wartość wzrosła o 1,0 pp. W maju Małopolska przesunęła się z utrzymywanego od kilku lat 3. miejsca wśród regionów z najniższą stopą bezrobocia na miejsce 4. (po województwie wielkopolskim, śląskim i mazowieckim) i utrzymała je w kolejnych miesiącach.

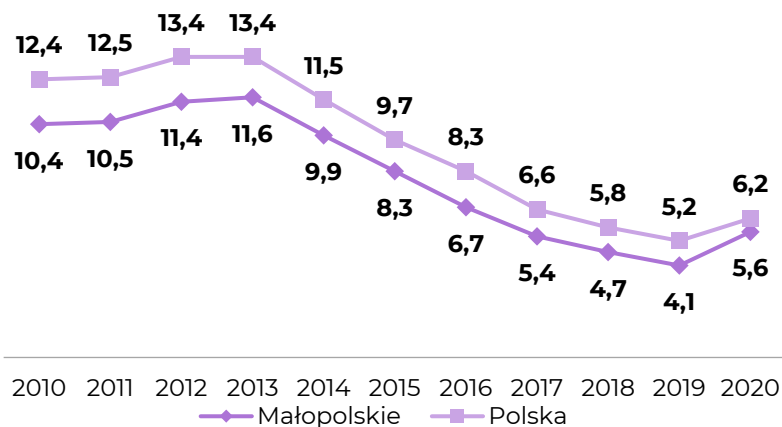
Mapa 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego (w %) w województwach, stan na koniec 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W ciągu roku województwo niezmiennie osiągało wyniki poniżej średniej w kraju, przy czym różnica pomiędzy wartością wojewódzką, a krajową zmalała. W grudniu 2020 roku wyniosła 0,6 pp., podczas gdy w roku poprzednim wynosiła 1,1pp.

Wykres 5. Stopa bezrobocia rejestrowanego (w %) w Polsce i w woj. małopolskim w latach 2010-2020, stany na koniec grudnia.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Liczba osób rejestrujących się w PUP w czasie pandemii odzwierciedlała ogólne nastroje społeczne oraz była ściśle powiązana z kondycją przedsiębiorstw i dostępnością usług oferowanych przez urzędy. W pierwszym miesiącu ograniczeń pracodawcy odkładali decyzje o redukcji zatrudnienia licząc na zapowiadane wsparcie państwa w zakresie utrzymania pracowników. Zgodnie z badaniem przeprowadzonym przez Work Service, w I kwartale 2020 roku ponad 80% badanych

pracodawców planowało utrzymać dotychczasowy poziom zatrudnienia, to o 10 pp. więcej niż w ostatnim kwartale i o 3 pp. więcej niż na początku 2019 roku². Wpływ na spadek liczby bezrobotnych w początkowej fazie pandemii miało także ograniczenie bezpośredniego kontaktu instytucji z klientem zewnętrznym. Rejestracja bezrobotnych w marcu odbywała się głównie elektronicznie, za pośrednictwem strony internetowej www.praca.gov.pl lub platformy e-PUAP. Wiele osób zgłaszało do PUP problemy z dokonaniem elektronicznej rejestracji – ze względu na brak profilu zaufanego lub podpisu kwalifikowanego. W kwietniu problem ten nie był już tak powszechny jak w marcu. Na strony WUP i PUP wprowadzono instrukcję „krok po kroku” jak dokonać rejestracji on-line, a także uruchomiono na nowo w części PUP bezpośrednią obsługę klienta, co ułatwiło bezrobotnym zgłaszanie się do urzędu. Wzrost bezrobocia w kwietniu był także mocno powiązany z ograniczeniem działalności firm w niektórych sektorach gospodarki. Pojawiające się trudności w zachowaniu płynności finansowej firm w ciągu kolejnych miesięcy wymusiły na pracodawcach redukcje zatrudnienia oraz widocznie zmniejszyły popyt na nowych pracowników.

W 2020 roku do małopolskich PUP pracodawcy złożyli łącznie 70 660 ofert pracy, tj. o 23% mniej w porównaniu do liczby ofert

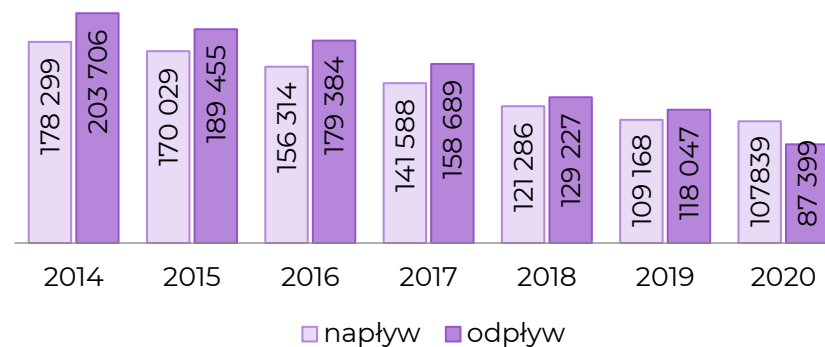
² Raport Work Service, Barometr Rynku Pracy edycja XIII, I kwartał 2020 roku, dostęp: <https://www.workservice.com/pl/Centrum->

[prasowe/Raporty/Barometr-Rynku-Pracy/Barometr-Rynku-Pracy-Work-Service-XIII-edycja \[12.04.2021r.\]](#)

z 2019 roku (91 582). Ograniczona liczba ofert pracy pojawiających się w urzędach pracy utrudniała podejmowanie zatrudnienia przez osoby bezrobotne. W ciągu roku średnio na jedną ofertę przypadało ok. 14 osób bezrobotnych, podczas gdy w poprzednich latach było to średnio ok. 9 osób.

Ograniczenie przez pracodawców naborów przełożyło się na liczbę osób pozostających w rejestrach PUP. Odnotowany w 2020 roku wzrost bezrobocia w regionie wynikał bowiem nie tyle ze zwiększonego napływu bezrobotnych, co ze zdecydowanie mniejszego odpływu, tj. liczby wyrejestrowań. W ciągu 2020 roku w małopolskich PUP zarejestrowano łącznie 107 839 osób, tj. o 1 329 osób mniej niż przed rokiem (-1,2%). Wyrejestrowano natomiast 87 399 osób, o 30 648 osób mniej niż w 2019 r. (-26%). W przeciwieństwie do lat poprzednich, ogólny bilans napływu do odpływu bezrobotnych pozostawał dodatni.

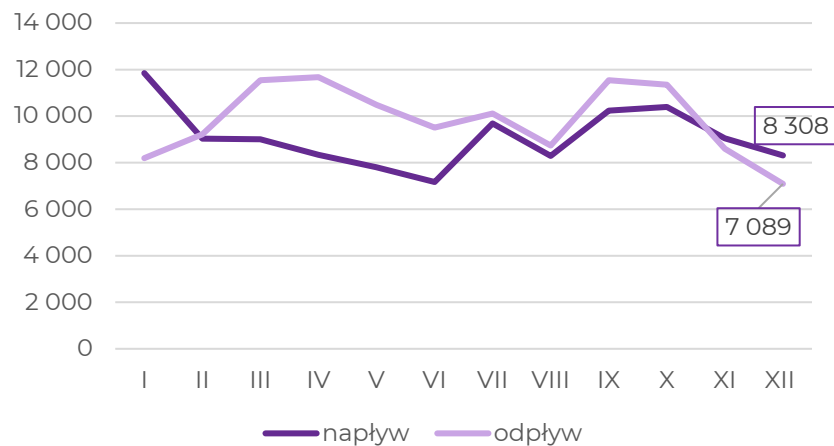
Wykres 6. Bezrobotni zarejestrowani i wyrejestrowani z małopolskich powiatowych urzędów pracy w latach 2013-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-01.

Tylko w dwóch miesiącach liczba wyrejestrowań przewyższała liczbę rejestracji – w marcu (czyli na samym początku pandemii) oraz w sierpniu (w szczycie sezonu turystycznego, kiedy były poluzowane obostrzenia w prowadzeniu działalności gospodarczej). W pozostałych miesiącach liczba osób rejestrujących się przewyższała liczbę wyrejestrowań – najmniej w październiku (o 161 osób), a najwięcej w kwietniu (o 6 375 osób).

Wykres 7. Napływ i odpływ bezrobotnych w poszczególnych miesiącach w ciągu 2020 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-01.

Konsekwencje pandemii COVID-19 uwiaryściły się we wszystkich powiatach, jednak z różnym natężeniem. W ciągu całego roku liczba osób bezrobotnych wzrosła we wszystkich częściach Małopolski. Stosunkowo największy wzrost odnotowano w powiatach: bocheńskim i myślenickim (ponad 60%), a najmniej w powiecie tatrzańskim (2%).

Tabela 1. Zmiana liczby bezrobotnych w małopolskich powiatach w 2020 roku w stosunku do 2019 roku (%).

Powiat	% wzrost liczby bezrobotnych – zmiana rok do roku
bocheński	61%
myślenicki	61%
Kraków	59%
krakowski	50%
Nowy Sącz	46%
wadowicki	44%
wielicki	37%
nowotarski	36%
suski	33%
Małopolska	33%
oświęcimski	32%
gorlicki	31%
miechowski	31%

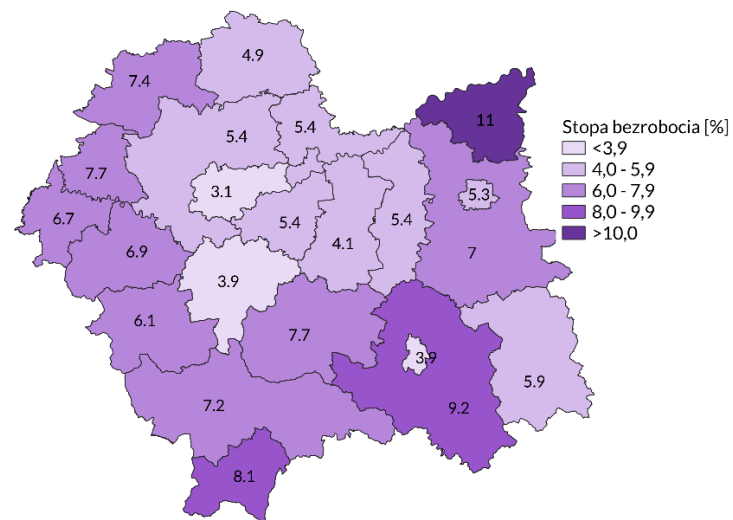
Tarnów	27%
tarnowski	25%
chrzanowski	24%
proszowicki	22%
nowosądecki	19%
brzeski	17%
limanowski	15%
dąbrowski	11%
olkuski	7%
tatrzański	2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-01.

W grudniu 2020 r. stopa bezrobocia wahała się od 3,1% w Krakowie do 11,0% w powiecie dąbrowskim. Wzrost stopy bezrobocia w ciągu roku wystąpił w każdym z powiatów województwa, przy czym największą zmianę w stosunku do grudnia 2019 r. odnotowano w powiecie wadowickim (wzrost o 2,0p.p.) i nowotarskim (1,8p.p.). Może to wynikać ze znaczącego pogorszenia sytuacji branż, które w obu powiatach stanowią ważną część gospodarki, tj. branży obuwniczej oraz

turystycznej (w powiecie nowotarskim ukierunkowanej na turystykę górską, w powiecie wadowickim na turystykę pielgrzymkową). Najmniejszy wzrost stopy bezrobocia odnotowano natomiast w powiecie tatrzańskim (0,2p.p.) i olkuskim (0,5p.p.).

Mapa 3. Stopa bezrobocia rejestrowanego (w %) w powiatach woj. małopolskiego, stan na koniec 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Struktura populacji małopolskich bezrobotnych

Skuteczne wsparcie dla osób bezrobotnych wymaga dostosowania i ukierunkowania form pomocy do konkretnych grup bezrobotnych. Potrzeby i zakres pomocy dla osób pozostających bez pracy różnią się ze względu na ich wiek, poziom wykształcenia, doświadczenie zawodowe, kwalifikacje czy staż pracy. Znaczenie mają także czas i powody pozostawania bez pracy oraz przyczyny i częstotliwość rejestracji w urzędzie.

W 2020 roku struktura osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w Małopolsce pozostała taka sama jak w roku poprzednim. Wśród osób zarejestrowanych w małopolskich urzędach pracy nadal przeważały kobiety – ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 54,4%.

Chociaż w 2020 roku w rejestrach PUP nadal większość bezrobotnych stanowili mieszkańcy wsi, to pandemia wyraźnie odwróciła utrzymujący się od 2017 roku sukcesywny wzrost udziału tej grupy w ogóle bezrobotnych. W 2020 roku liczba zarejestrowanych mieszkańców wsi wyniosła 43 450 osób i stanowiła 52,3% liczby wszystkich bezrobotnych tj. o 1,8 pp. mniej niż przed rokiem i 1,3 pp. mniej niż 2 lata wcześniej. W miastach mieszkało 47,7% bezrobotnych.

Tak jak przed rokiem największą grupę bezrobotnych stanowiły osoby między 25. a 34. r.ż. (28,0%) oraz 35. a 44. r.ż. (23,6%). Udział osób z najmłodszej grupy wiekowej (18-24 lata) wyniósł 14,8%. Łącznie osoby w wieku mobilnym produkcyjnym (18-44 lata) stanowiły 66,5% wszystkich zarejestrowanych.

Poziom wykształcenia bezrobotnych w 2020 r. pozostał bez zmian w stosunku do lat poprzednich. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym

zawodowym/branżowym (26,3%) oraz policealnym i średnim zawodowym/branżowym (24,3%).

Udział absolwentów w ogóle bezrobotnych utrzymał tendencję wzrostową. W 2020 roku wyniósł 5,1% – o 0,2 pp. więcej niż w 2019 i o 0,3pp. więcej niż dwa lata wcześniej. Tuż po ukończeniu nauki, w urzędach rejestrowali się absolwenci: techników, szkół policealnych i branżowych II stopnia (37,7% ogółu rejestrujących się absolwentów), szkół wyższych (23,0%) oraz zasadniczych zawodowych i branżowych I stopnia (22,4%).

Na znalezienie odpowiedniego zatrudnienia wpływa nie tylko poziom wykształcenia, ale także zdobyte umiejętności i kwalifikacje. W 2020 r. ponad jedna czwarta bezrobotnych nie posiadała żadnych kwalifikacji zawodowych.

Znaczna część osób bezrobotnych nie posiadała także doświadczenia zawodowego. 31,8% bezrobotnych nie miało udokumentowanego żadnego doświadczenia lub ich

doświadczenie było krótsze niż rok. Staż pracy pomiędzy 1 a 5 lat wykazało 25,8% zarejestrowanych, a osoby doświadczone zawodowo – z ponad 20-letnim stażem – stanowiły 11,9% wszystkich bezrobotnych.

Istotnym czynnikiem wpływającym na proces aktywizacji zawodowej jest czas pozostawania bez pracy. Wśród osób zarejestrowanych w PUP aż 36,8% nie podejmowało pracy ponad 12 miesięcy, z czego 19,9% to osoby z minimum dwuletnią przerwą w zatrudnieniu.

Warto dodać, że w 2020 roku ponad jedna czwarta rejestrujących się to osoby, które nigdy wcześniej nie korzystały z usług urzędu. Ich udział w ogóle rejestrujących się wzrósł o 3,3 pp. (z 21,9% w 2019 do 25,2% w 2020 roku). Pozostałe 74,8% zgłaszających się, to osoby, które już kiedyś były zarejestrowane w PUP³.

Bierność zawodowa

Jak w roku poprzednim, tak i w 2020 roku – pomimo trudniejszej sytuacji na rynku pracy – odnotowano w Małopolsce spadek liczby biernych zawodowo.

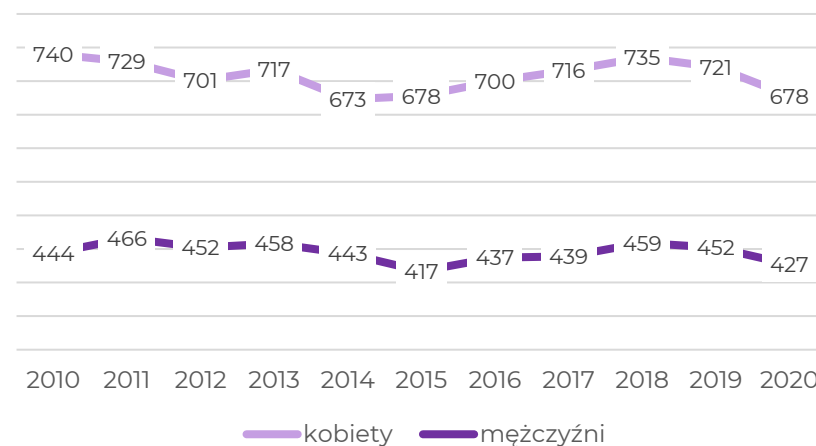
³ Wszystkie informacje dotyczące bezrobocia rejestrowanego przygotowane na podstawie sprawozdań o rynku pracy MRPiPS-01 i ich załączników.

Według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) na koniec IV kwartału 2020 r. liczba osób biernych zawodowo⁴ w województwie małopolskim wyniosła 1 105 tys., tj. o 5,8% mniej niż w IV kwartale poprzedniego roku. W 2020 roku dynamika spadku liczby biernych zawodowo była zdecydowanie większa niż przed pandemią (pomiędzy IV kwartałem 2018 i 2019 roku wyniosła 1,8%). Udział biernych zawodowo w ludności województwa w wieku 15 lat i więcej wyniósł 41,7%.

Bierność zawodowa częściej dotyczy kobiet. Na koniec 2020 r. stanowiły one 61,4% ogółu niepracujących i nieposzukujących pracy Małopolan. Wartość ta utrzymuje się na podobnym poziomie od lat. Zbliżone do lat poprzednich wartości przyjmuje także odsetek biernych zawodowo zamieszkałych na wsi. W 2020 wyniósł 52,9% ogółu biernych zawodowo.

⁴ Bierni zawodowo wg BAEL: osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne, które w badanym tygodniu nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały; nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były gotowe do jej podjęcia w okresie: wg BAEL w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym, wg NSP 2002 i

Wykres 8. Bierni zawodowo w woj. małopolskim (w tys.) w podziale na płeć, w latach 2010-2020, stan na IV kwartał.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród biernych zawodowo przeważały osoby w grupie wiekowej 55 lat i więcej (zbliżające się do wieku emerytalnego lub będące w wieku emerytalnym). W 2020 r. stanowiły one 63,9% wszystkich biernych zawodowo. W stosunku do roku poprzedniego liczba biernych w najstarszej grupie wiekowej

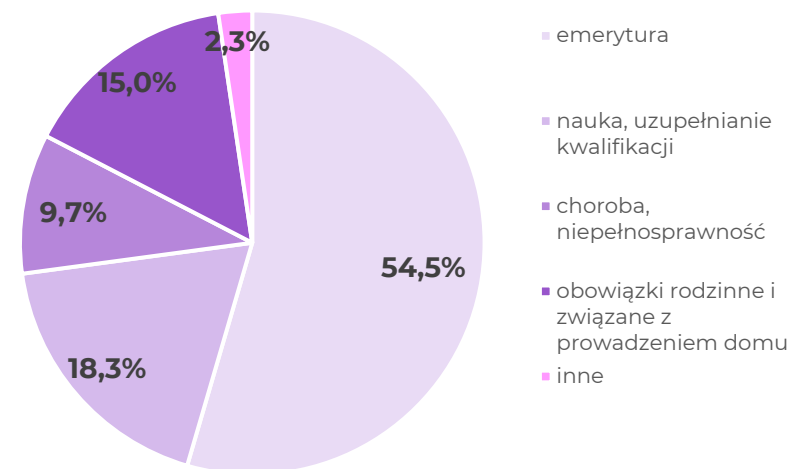
NSP 2011 w tygodniu badanym lub następnym; nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie dłuższym niż 3 miesiące, do 3 miesięcy, ale nie były gotowe tej pracy podjąć.

zmniejszyła się o 5,9%, podczas gdy grupa biernych w wieku 15-24 wzrosła o 5,3%⁵. Potwierdza to, że pandemia znacząco wpłynęła na aktywność zawodową osób młodych.

Wśród głównych przyczyn bierności zawodowej wyróżnia się:

- emeryturę (54,5%);
- potrzebę nauki i uzupełniania kwalifikacji (18,3%);
- obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu (15,0%);
- chorobę lub niepełnosprawność (9,7%)⁶.

Wykres 9. Przyczyny bierności zawodowej w 2020 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Osoby bierne zawodowo stanowią niewykorzystany potencjał rynku pracy, dlatego istotne jest, aby docierać do nich z ofertą aktywizacyjną i wspierać je w eliminowaniu barier uniemożliwiających szukanie i podejmowanie pracy. Reformy ujęte w Krajowym Planie Odbudowy mają służyć m.in. uelastycznieniu przepisów prawa w zakresie form zatrudnienia, które pozwalają m.in. na łączenie nauki z pracą czy wydłużenie aktywności zawodowej osób starszych. Oprócz wprowadzania zmian prawnych ograniczających bierność zawodową z powodu

⁵ Informacje na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, *Aktywność ekonomiczna* ludności (dane kwartalne), GUS.

⁶ Informacje na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, *Aktywność ekonomiczna* ludności (dane średnioroczne), GUS.

emerytury lub kontynuacji nauki, istotne jest także wsparcie w aktywizacji osób biernych zawodowo deklarujących opiekę nad osobami zależnymi. Z badania przeprowadzonego pod koniec 2019 r. w województwie małopolskim wśród opiekunów biernych zawodowo (nie pracujących i nie poszukujących pracy)⁷ wynika, że około 60% nich posiada doświadczenie zawodowe (62% opiekunów dzieci i 60% opiekunów osób dorosłych). W sytuacji gdyby mieli dostęp do profesjonalnej i dostosowanej do potrzeb (swoich i swoich podopiecznych) opieki, to wszyscy opiekunowie osób dorosłych zadeklarowali gotowość podjęcia pracy, natomiast w grupie opiekunów dzieci chęć aktywizacji zawodowej wyraziło 45%. Osoby opiekujące się dziećmi, wyrażające gotowość podjęcia pracy, (niezależnie czy są to dzieci najmłodsze – w wieku żłobkowym, czy starsze – w wieku szkolnym) najbardziej oczekują opieki osoby spokrewnionej/znajomej – np. babci dziecka. Poza tym badani bardziej preferują opiekę instytucjonalną (żłobek/przedszkole/szkołę) niż nianię. W przypadku opiekunów osób dorosłych, którzy samodzielnie sprawują opiekę, podjęcie pracy warunkowane jest zatrudnieniem opiekuna lub dostępem do dziennego ośrodka opieki. W przypadku opiekunów, którzy mają wsparcie w opiece,

---

⁷ Badanie przeprowadził Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie w IV kwartale 2019 r. Objęto nim osoby bierne zawodowo (w tym opiekunów osób zależnych) w wieku produkcyjnym z wyłączeniem osób pobierających emeryturę i uczących się. Najważniejsze wyniki dostępne są na stronie:

potrzebne jest wydłużenie go w czasie. Opiekunowie osób dorosłych, podobnie jak opiekunowie dzieci, przeważnie nie mają środków na pokrycie kosztów opieki wg cen rynkowych. Ponad połowa deklaruje, że usługa musiałaby być całkowicie bezpłatna, a około 10% potrzebowałoby dofinansowania.

Osoby młode na rynku pracy

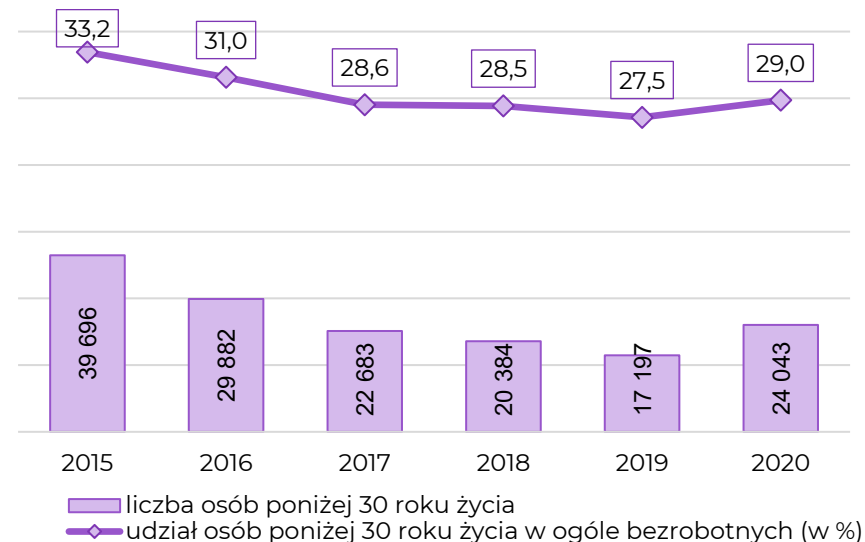
Według Międzynarodowej Organizacji Pracy to właśnie osoby młode ponoszą największe społeczne i ekonomiczne konsekwencje pandemii. Trudne wejście na rynek pracy w okresie pandemii może mieć długofalowy wpływ na przyszłe życie zawodowe osób młodych i istnieje duże ryzyko powstania tzw. „pokolenia zastoju” (ang. „lockdown generation”). Raport przygotowany przez European Training Foundation potwierdza, że pandemia nasiliła dotychczasowe problemy osób młodych na rynku pracy. Wśród badanych młodych pracowników 15,4% zadeklarowało, że przestało pracować w czasie kryzysu, u 10,9% zmniejszyła się liczba godzin pracy, u 15,3% zmniejszono wynagrodzenie, a 5,2% straciło pracę. Według badań duża liczba osób młodych pracuje w sektorach

<https://wupkrakow.praca.gov.pl/documents/67976/13865790/Badanie%20Bierni%20Zawodowo%20w%20Ma%C5%82opolsce%20-%20skr%C3%B3t/d8c0fc4b-c063-42e8-884a-d2414f14c299?t=1608279456000> [04.05.2021].

najbardziej dotkniętych przez COVID-19, a ze względu na niestabilną formę zatrudnienia to właśnie ludzie młodzi byli zwalniani częściej przez pracodawców niż osoby z innych grup wiekowych. Dodatkowo 35,8% badanych osób młodych stwierdziło, że COVID-19 wpłynął negatywnie na postrzeganie przez nich przyszłości.

W przeciwieństwie do lat poprzednich, w 2020 roku liczba młodych bezrobotnych i ich udział w ogóle zarejestrowanych wzrósł. Na koniec 2020 roku w rejestrach powiatowych urzędów pracy było 24 043 osób poniżej 30 roku życia (o 39,8% więcej niż rok wcześniej), co stanowiło 29,0% ogółu wszystkich bezrobotnych w województwie – o 1,5 pp. więcej niż w 2019 roku i 0,5 pp. więcej niż 2 lata wcześniej.

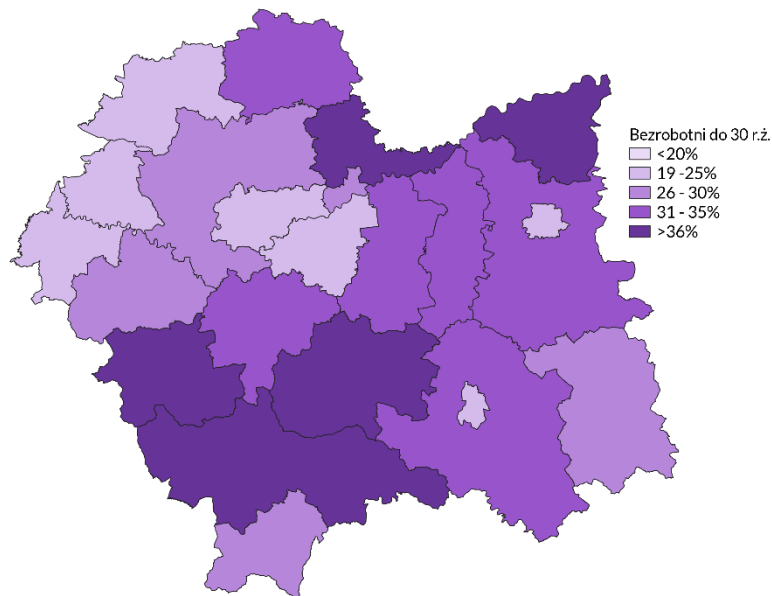
Wykres 10. Liczba i udział bezrobotnych w wieku do 30 lat wśród małopolskich bezrobotnych ogółem, lata 2015 – 2020.

Źródło: opracowanie na podstawie danych ze sprawozdań powiatowych urzędów pracy (MRPiPS-01).

Wśród małopolskich powiatów najwyższy udział osób młodych odnotowano w powiecie proszowickim (40,3%) oraz suskim (38,0%). Udział niższy niż 25% dotyczył dużych miast – Krakowa, Tarnowa, Nowego Sącza, powiatów zachodniej Małopolski oraz powiatu wielickiego.

Mapa 4. Udział osób bezrobotnych do 30 r.ż. w ogóle bezrobotnych w powiatach woj. małopolskiego (w %), stan na koniec 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-01

W 2020 roku młodzi bezrobotni przebywali dłużej w rejestrach niż w poprzednich latach. W przypadku 34,9% z nich czas przebywania na bezrobociu nie przekraczał 3 miesięcy, podczas gdy w 2019 roku krótki czas w rejestrach dotyczył 43,9% młodych. Jednocześnie prawie jedna trzecia bezrobotnych przed 30 rokiem życia (29,4%) posiadała w 2020 roku status osoby długotrwale bezrobotnej, czyli pozostawała w rejestrach

powiatowych urzędów pracy dłużej niż 12 miesięcy w okresie ostatnich dwóch lat.

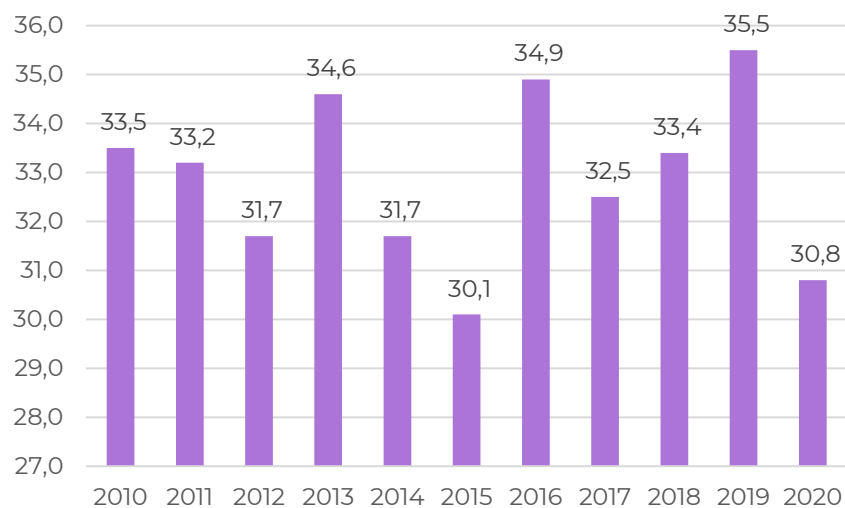
Problemy na rynku pracy osób młodych wynikają m.in. z braku doświadczenia zawodowego. Niski staż pracy osób młodych i charakter zawieranych z nimi umów sprawiają, że w wypadku trudności gospodarczych to właśnie one w pierwszej kolejności narażone są na utratę pracy, a w konsekwencji mają problem z ponownym wejściem na rynek pracy. Wśród młodych bezrobotnych ponad jedna czwarta (27,3%) w ogóle nie posiadała udokumentowanego stażu pracy, 30,2% posiadało zaledwie roczne doświadczenie w pracy, a mniej niż połowa (42,6%) przepracowała więcej niż rok.

Młodzi bezrobotni to osoby wykształcone. Ponad połowa z nich (64,1%) posiadała wykształcenie co najmniej średnie – w tym 16,8% posiadało dyplom uczelni wyższych. Osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym stanowiły 21,5%, a 14,4% osób do 30 r.ż. zakończyło edukację na poziomie najwyżej gimnazjalnym.

W IV kwartale 2020 r. aktywnych zawodowo było 97 tys. osób młodych (od 15 do 24 lat), tj. 6,3% wszystkich aktywnych zawodowo Małopolan w wieku 15 i więcej lat. Pandemia zahamowała w Małopolsce utrzymujący się od 2017 roku wzrost współczynnika aktywności zawodowej wśród osób młodych. Na koniec IV kwartału 2020 r. wyniósł on 30,8% tj. o 4,7 pp. mniej niż w roku poprzednim. W ciągu ostatnich 10 lat

tylko w 2016 roku współczynnik ten przyjął wartość niższą (30,1%) niż w roku pandemii.

Wykres 11. Współczynnik aktywności zawodowej wśród osób w przedziale wiekowym 15-24 lata w Małopolsce, w latach 2010-2020.

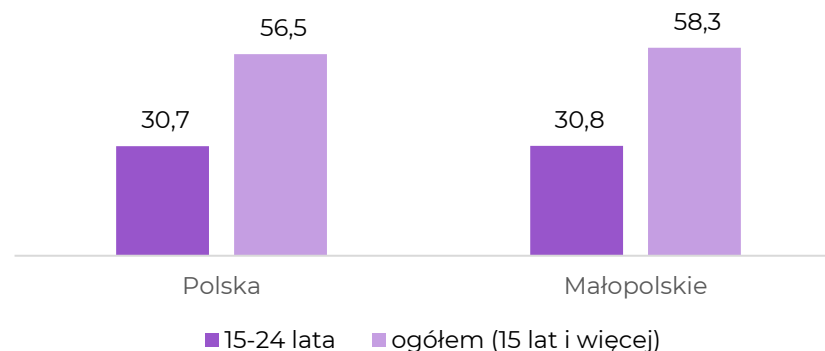

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Współczynnik aktywności zawodowej wśród osób młodych zwykle jest dużo niższy niż wśród wszystkich mieszkańców województwa. W 2020 roku różnica ta pogłębiła się i wyniosła 27,5 pp., podczas gdy w roku poprzednim wynosiła 20,1pp. Większość z osób w przedziale wiekowym 15-25 lat uczy się i zdobywa wykształcenie odkładając w czasie decyzje o podjęciu

aktywności zawodowej, stąd znacząca różnica w wartościach wskaźnika. Niepewność i trudności w znalezieniu pracy w czasie pandemii mogły przyczynić się do wzrostu zainteresowania osób młodych kontynuacją nauki i wyboru przez nie ścieżki edukacyjnej zamiast zawodowej.

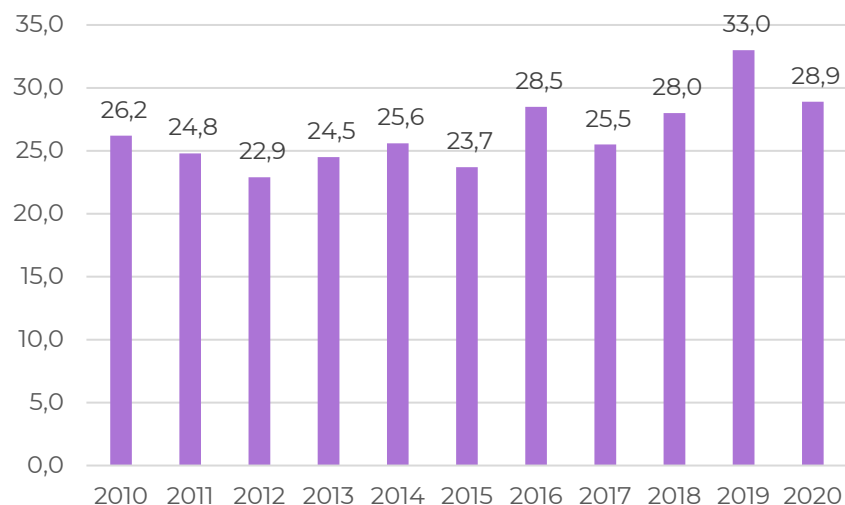
Wykres 12. Współczynnik aktywności zawodowej osób młodych i ogółu populacji w wieku powyżej 15 roku życia w Polsce i Małopolsce w IV kwartale 2020r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Pandemia zahamowała także wzrost wskaźnika zatrudnienia wśród osób młodych. Na koniec 2020 r. wyniósł on 28,9%, tj. o 4,1 pp. mniej niż na koniec poprzedniego roku.

Wykres 13. Wskaźnik zatrudnienia wśród osób w przedziale wiekowym 15-24 lata w Małopolsce, w latach 2010-2020.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W IV kwartale 2019 r. stopa bezrobocia wg BAEL w grupie wiekowej 15-24 wyniosła 6,2%, tj. o 0,1 p. p. więcej niż w IV kwartale 2018 r. Warto jednak zaznaczyć, że w pozostałych

grupach wiekowych nie przekroczyła ona 3,1%, a więc była co najmniej o połowę mniejsza⁸.

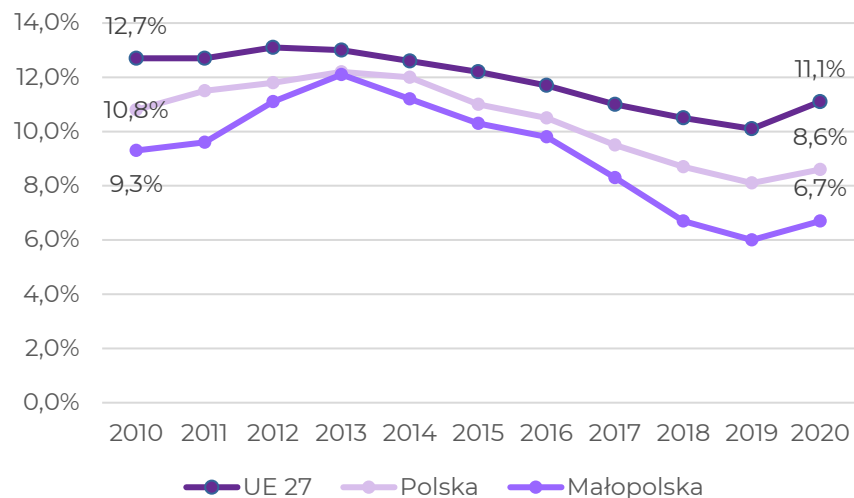
Choć odsetek tzw. NEETsów⁹ w ogóle osób w wieku 15-24 lata w 2020 roku pozostał w Małopolsce niższy niż w latach 2010-2017, to wzrósł w stosunku do roku poprzedniego i wyraźnie odwrócił dotychczasowy trend spadkowy. Systematycznie malejący od 2013 roku odsetek osób młodych nieuczących się i niepodjęających aktywności zawodowej, w 2020 r. przyjął wartość 6,7%, tj. o 0,7pp. wyższą niż w 2019 roku i równą wartości sprzed 2 lat. Nadal jednak wartość wskaźnika dla Małopolski pozostała niższa niż średnio w kraju (o 1,9pp.) i niższa niż średnio w Unii Europejskiej (o 4,4 pp.).

⁸ Informacje na podstawie: Aktywność ekonomiczna ludności w województwie małopolskim w IV kw. 2019 r., Informacje sygnałowe – Urząd Statystyczny w Krakowie.

⁹ NEET to akronim angielskiego wyrażenia not in employment, education or training. Terminem tym określa się osoby młode, które jednocześnie nie pracują (są bezrobotne lub bierne zawodowo), nie uczą się i nie szkolą.

Wykres 14. Udział NEETsów w ludności w wieku 15-24 lata, w latach 2010-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostat.

¹⁰ Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako procentowy udział aktywnych zawodowo w ogólnej liczbie ludności.

Kobiety na rynku pracy

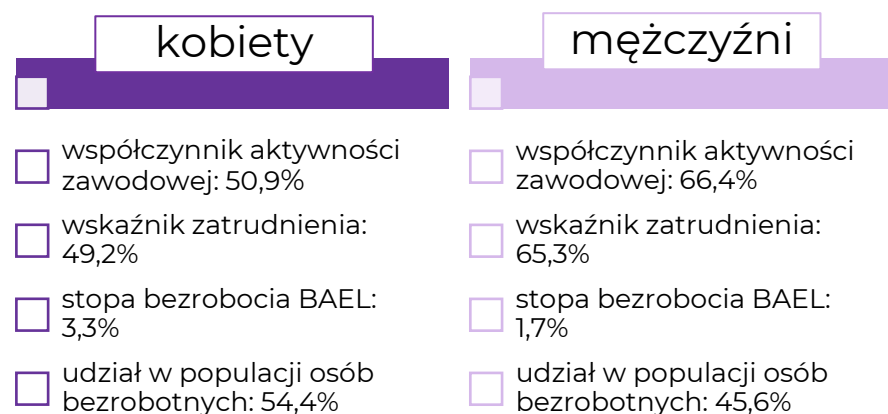

Statystyki wskazują, że kobiety mniej aktywnie uczestniczą w rynku pracy. Mniejszą aktywność zawodową kobiet potwierdzają: współczynnik aktywności zawodowej oraz wskaźnik zatrudnienia, które dla kobiet przyjmują niższe wartości niż dla mężczyzn. W czwartym kwartale 2020 r. współczynnik aktywności zawodowej¹⁰11 mieszkanek woj. małopolskiego wynosił 50,9%, podczas gdy dla mężczyzn przyjął wartość 66,4%. Z kolei wskaźnik zatrudnienia¹²13 w czwartym kwartale 2020 r. wynosił 49,2% wśród kobiet i 65,3% wśród mężczyzn. Skutki pandemii pogłębiły tylko dysproporcje na rynku pracy pomiędzy płciami. W opracowaniu „Worker Security and the COVID-19 Crisis” OECD zwraca uwagę, że problemy z utrzymaniem zatrudnienia w związku z pandemią w większym stopniu dotknęły sektory usług, w których dominuje zatrudnienie kobiet (m.in. branża hotelarska, gastronomiczna, handel), a w mniejszym branża zdominowana przez mężczyzn (budownictwo, produkcja). W sytuacji kryzysu kobiety są

¹² Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako procentowy udział pracujących w ogólnej liczbie ludności.

bardziej narażone na ryzyko utraty płynności ekonomicznej. Różnice w liczbie przepracowanych godzin, stażu pracy i wynagrodzeniu sprawiają, że kobiety bardziej niż mężczyźni są narażone na zwolnienia. Kryzys zwiększył także czas spędzany w domu na opiece oraz nadzorze nad dziećmi. Zamknięcie placówek opiekuńczych i edukacyjnych zwiększyło obciążenie kobiet obowiązkami domowymi, co mogło przyczynić się do porzucenia lub odsunięcia w czasie decyzji kobiet o powrocie na rynek pracy¹⁴.

Negatywny wpływ pandemii na sytuację zawodową kobiet potwierdzają także dane dot. stopy bezrobocia wśród mieszkanek i mieszkańców Małopolski. Dla kobiet wyniosła ona 3,3% przyjmując wartość o 0,6pp. wyższą niż na koniec 2019 roku, a dla mężczyzn 1,7%. Przy czym wśród mężczyzn, stopa bezrobocia wzrosła o 0,2pp w stosunku do poprzedniego roku¹⁵.

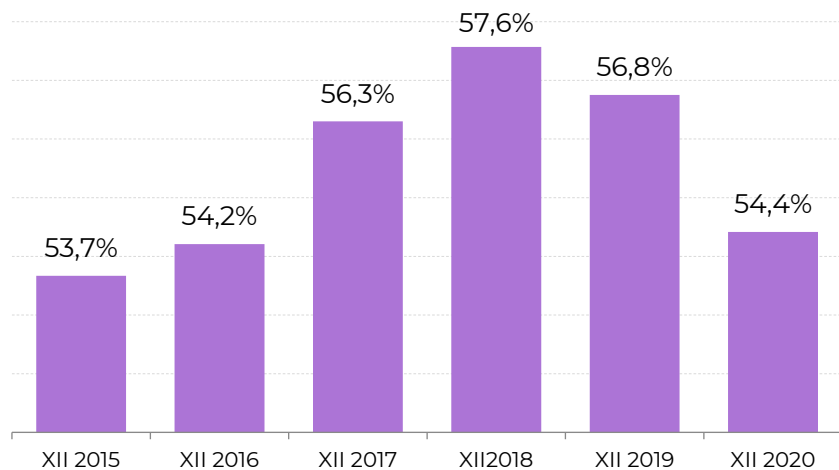

Tak jak w latach poprzednich, pod koniec 2020 r. w rejestrach powiatowych urzędów pracy przeważały kobiety, przy czym ich udział w ogóle bezrobotnych znacząco spadł. Na koniec roku liczba bezrobotnych kobiet wyniosła 45 192 i stanowiła 54,4% wszystkich zarejestrowanych w PUP – to o 2,3 pp. mniej niż w 2019 roku i o 3,2 pp. mniej niż 2 lata wcześniej.

¹⁴ OECD Employment outlook 2020 „Worker Security and the COVID-19 Crisis”, <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/1686c758-en.pdf?expires=1599459519&id=id&accname=guest&checksum=3D5E632767BC435EB44A8A1750319B5A>, dostęp [07/09/2020].

¹⁵ Dane na podstawie: Banku Danych Lokalnych - Aktywność ekonomiczna ludności (dane kwartalne).

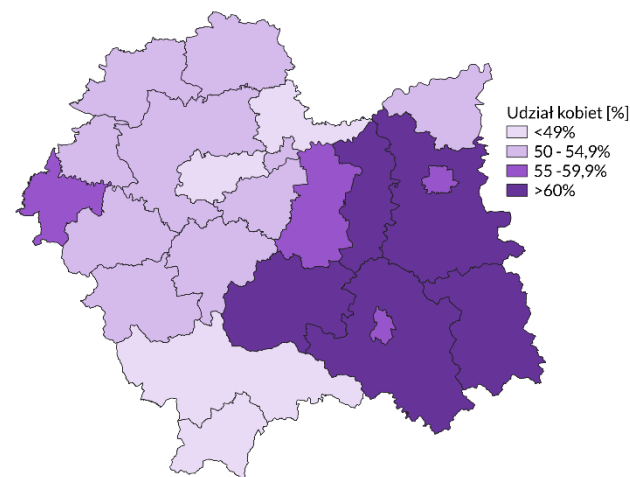
Wykres 15. Odsetek kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych wg stanu na koniec roku, 2015-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-01.

Małopolskie powiaty różnią się pod względem skali bezrobocia kobiet. Odsetek kobiet wśród bezrobotnych wynosił od 44,5% w powiecie tatrzańskim, do 66,1% w nowosądeckim. Poza powiatem nowosądeckim, w żadnej części województwa udział kobiet w strukturze bezrobotnych nie przekroczył 60%. W 12 powiatach udział ten był niższy niż średnio w województwie. Poza powiatem tatrzańskim kobiety stanowiły mniejszość bezrobotnych w powiatach: nowotarskim, proszowickim i w Krakowie.

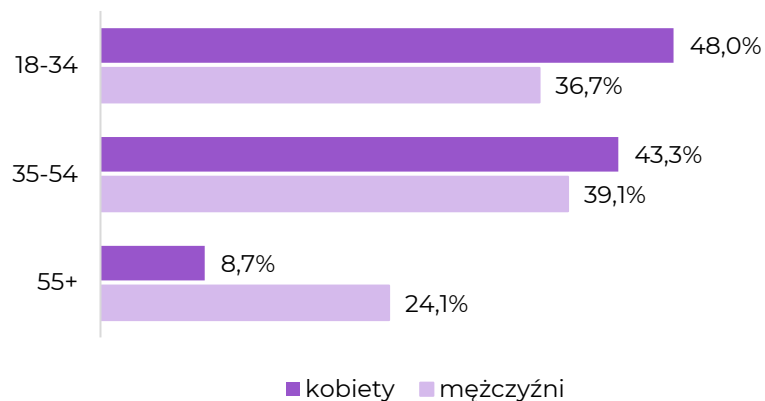
Mapa 5. Odsetek kobiet wśród osób bezrobotnych w powiatach, stan na koniec 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-01

Zjawisko bezrobocia znacznie częściej dotyczyło młodych kobiet niż młodych mężczyzn – prawie połowa bezrobotnych mieszanek województwa miała mniej niż 34 lata.

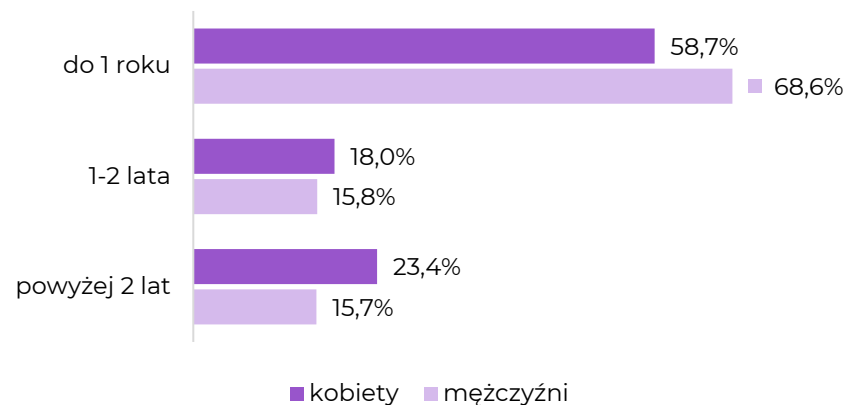
Wykres 16. Udział bezrobotnych kobiet i mężczyzn w ogóle bezrobotnych w danej płci, w podziale na wiek, w 2020r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zał. 1 do sprawozdań MRPiPS-01.

Kobiety dłużej niż mężczyźni pozostawały w rejestrach osób bezrobotnych. Bez pracy przez rok lub dłużej pozostawało ponad 41% kobiet i 31% mężczyzn.

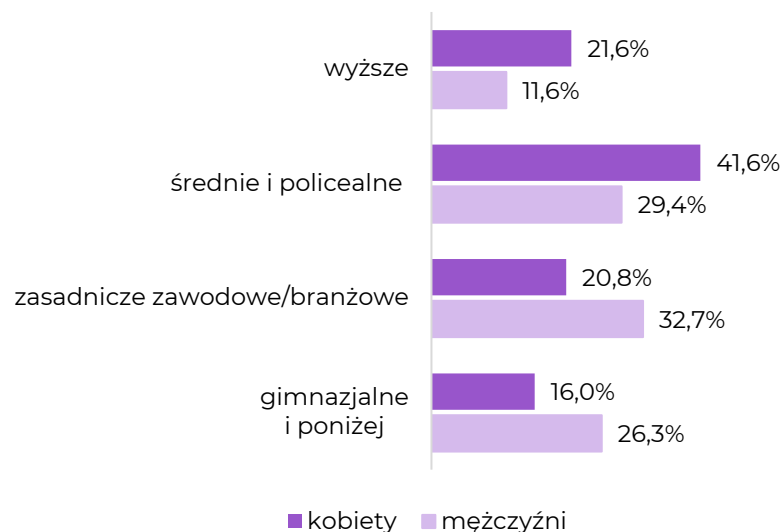
Wykres 17. Udział bezrobotnych kobiet i mężczyzn w ogóle bezrobotnych w danej płci, w podziale na czas pozostawania bez pracy, w 2020 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zał. 1 do sprawozdań MRPiPS-01.

Bezrobotne Małopolanki były wykształcone lepiej niż Małopolanie – ponad 63,2% z nich miało wykształcenie średnie, policealne lub wyższe. Wśród bezrobotnych mężczyzn odsetek ten wynosił znacznie mniej – 41%. Natomiast szkołę zasadniczą zawodową/branżową ukończyła co piąta bezrobotna kobieta i co trzeci mężczyzna. Wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym legitymowało się 16% kobiet i 26% mężczyzn posiadających na koniec 2020 roku status osoby bezrobotnej.

Wykres 18. Udział bezrobotnych kobiet i mężczyzn w ogóle bezrobotnych w danej płci, w podziale na podziale na poziom wykształcenia w 2020 roku.

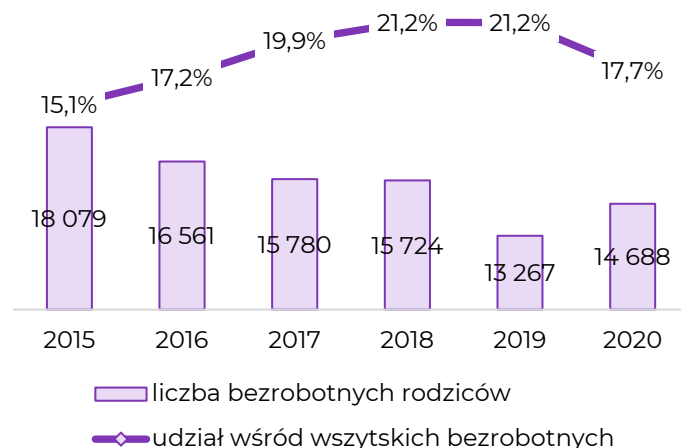
Źródło: Opracowanie własne na podstawie zał. 1 do sprawozdań MRPiPS-01.

Bezrobocie wśród rodziców małych dzieci i dostęp do usług opiekuńczych

Dane z PUP potwierdzają, że problemy kobiet na rynku pracy silnie powiązane są z koniecznością łączenia pracy z obowiązkami rodzinnymi. Na koniec 2020 r. w powiatowych urzędach pracy zarejestrowanych było 14 688 bezrobotnych, którzy deklarowali sprawowanie opieki nad co najmniej jednym małym dzieckiem (do 6. roku życia). Zdecydowaną większość stanowiły kobiety, tj. 88,0% ogółu (12 916 kobiet sprawujących opiekę). Udział tej grupy wśród wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych kobiet wyniósł 28,6%, przy czym przyjął wartość o 4,7 pp. niższą niż w roku poprzednim.

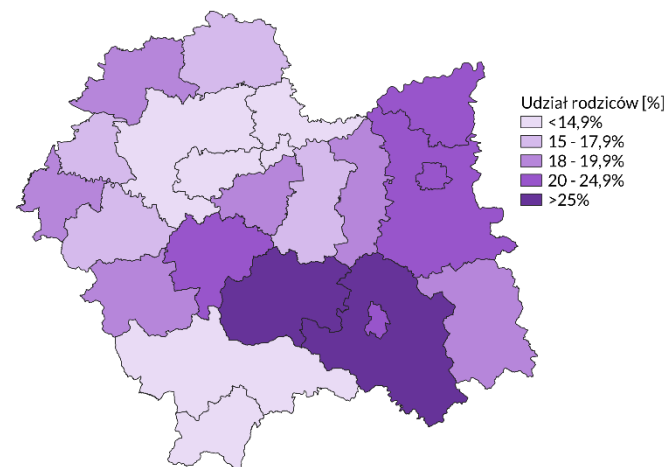
Wykres 19. Liczba i udział rodziców dzieci do 6 roku życia wśród małopolskich bezrobotnych, lata 2015 – 2020.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-01.

W małopolskich powiatach odsetek bezrobotnych rodziców, którzy mają dzieci młodsze niż sześć lat wynosił od 10,2% w Krakowie, do 28,0% w powiecie nowosądeckim.

Mapa 6. Udział rodziców dzieci do 6 roku życia w ogóle bezrobotnych w powiatach, stan na koniec 2020 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-01.

Spośród 54 042 kobiet, które rejestrowały się w powiatowych urzędach pracy w ciągu 2020 roku, 5 175 (9,6%) nie podjęło zatrudnienia w związku z urodzeniem dziecka. Na koniec roku w rejestrach znajdowało się 11 366 bezrobotnych kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka i była to ponad jedna czwarta wszystkich zarejestrowanych kobiet.

Powiązanie aktywności zawodowej kobiet z potrzebą zapewnienia opieki nad dziećmi zwiększa ich oddalenie się od rynku pracy i sprawia, że kobiety częściej niż mężczyźni narażone są na długotrwałe bezrobocie. Spośród 37 178 długotrwałe bezrobotnych zarejestrowanych na koniec 2020 roku, aż 59,5% stanowiły kobiety.

Potrzeba zwiększenia aktywności zawodowej kobiet, umożliwienie im łatwego powrotu na rynek pracy po urodzeniu dziecka oraz łączenia życia zawodowego z rodzinnym stanowi jedno z wyzwań jakie stoją przed województwem małopolskim w najbliższych latach. W Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” zaznacza się, że następuje wyraźna zmiana modelu rodziny, co skutkuje także zmianami w sposobach realizacji funkcji opiekuńczej rodziny w stosunku do dzieci. Nastawienie na aktywizację zawodową kobiet, przy jednoczesnym braku możliwości zapewnienia najmłodszym opieki przez dziadków, zwiększa zapotrzebowanie na pozarodzinne formy opieki. W województwie coraz wyraźniej zaznacza się tendencja do cedowania funkcji opiekuńczej na różnego rodzaju instytucje.

W latach 2016-2019 w Małopolsce sukcesywnie wzrastała liczba dzieci w wieku do lat 3. W 2020 roku w Małopolsce

---

¹⁶ Bank Danych Lokalnych GUS. Dzieci objęte opieką w żłobkach i w wieku żłobkowym.

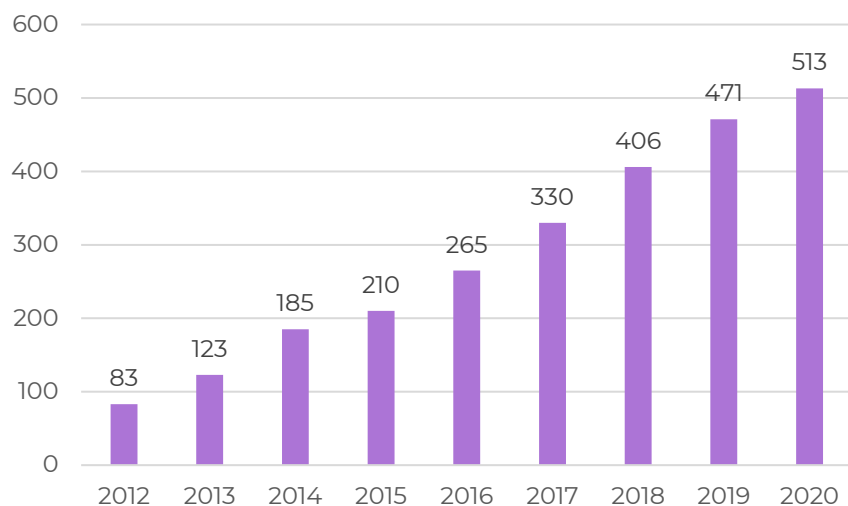
nastąpił spadek liczby dzieci do 110,1 tys. (o 2,8% mniej niż w roku poprzednim). Warto jednak podkreślić, że dzieci w wieku do lat 3 z Małopolski stanowią 9,9% populacji krajowej, i tym samym najliczniejszą grupę zaraz po województwie mazowieckim, śląskim i wielkopolskim w Polsce¹⁶.

O rosnącym zapotrzebowaniu na miejsca opieki dla dzieci do lat 3 świadczy m.in. rosnąca z roku na rok liczba placówek opiekuńczych i dostępnych w nich miejsc.

W 2020 roku liczba wszystkich placówek opieki nad dziećmi do lat 3 wyniosła w Małopolsce 513, w tym: 433 żłobków i 80 klubów dziecięcych. W latach 2012-2020 liczba żłobków na terenie naszego województwa wzrosła ponad 7-krotnie (od 61 do 433). Powoli rośnie także liczba klubów dziecięcych. W 2012 roku było ich w Małopolsce 21, a w 2020 o 59 więcej. Najmniejszą popularnością cieszą się oddziały żłobkowe. W roku 2020 w Małopolsce nie było zarejestrowanego żadnego takiego oddziału, a w całej Polsce zarejestrowanych było ich zaledwie 17¹⁷.

¹⁷ Tamże.

Wykres 20. Liczba placówek opieki nad dziećmi do lat 3 w woj. małopolskim w latach 2012-2020 (łącznie żłobki, oddziały żłobkowe i kluby dziecięce).

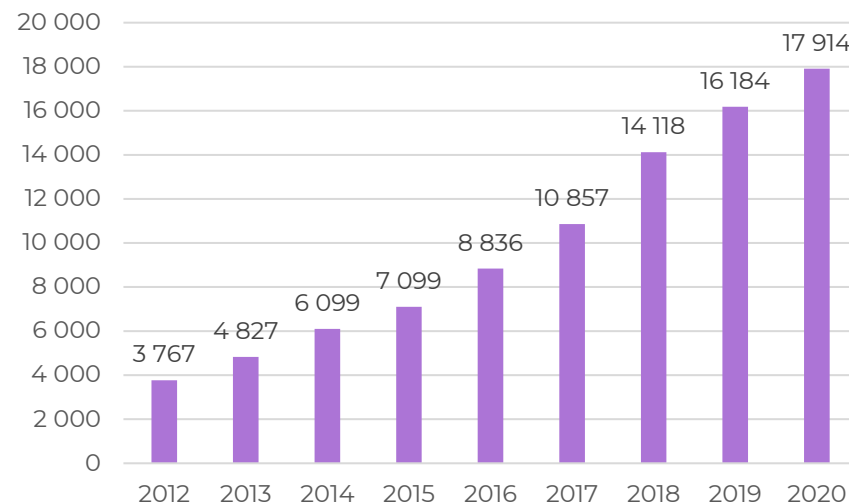

Źródło: opracowanie własne WUP na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Łącznie we wszystkich ww. placówkach dostępnych było prawie 18,0 tys. miejsc¹⁸. Liczba ta sukcesywnie z roku na rok rośnie, dzięki czemu Małopolska utrzymuje się na 4. miejscu wśród województw pod względem liczby miejsc opieki nad dziećmi do lat 3.

¹⁸ Żłobki i kluby dziecięce, Bank Danych Lokalnych GUS.

Wykres 21. Liczba miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w woj. małopolskim w latach 2012-2020.

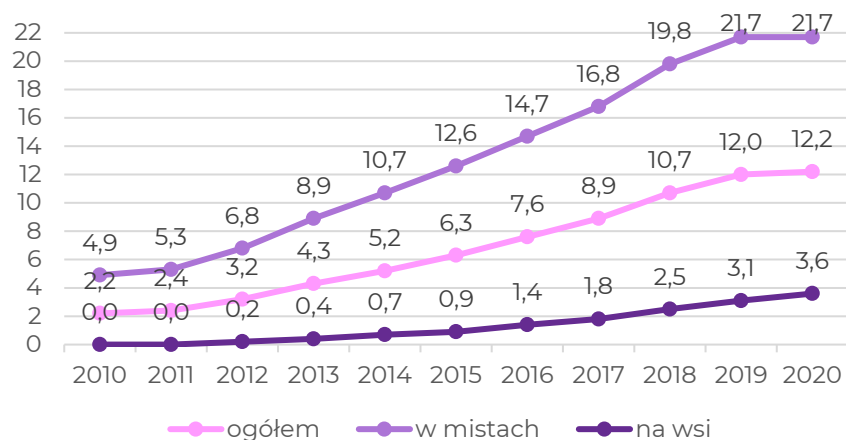
Źródło: opracowanie własne WUP na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Niewątpliwie w ciągu ostatnich 10 lat w Małopolsce znacząco poprawiła się dostępność do opieki nad najmłodszymi dziećmi. W 2010 roku tylko 2,2% dzieci w regionie (w 8 miastach) objętych było opieką żłobkową, w 2020 roku odsetek ten wzrósł do 12,2%. Pomimo poprawy sytuacji, nadal z usług żłobkowych w skali województwa może skorzystać tylko niewielka część dzieci. Dla niektórych mieszkańców usługi te

wciąż są trudno dostępne z uwagi na ograniczoną liczbę miejsc w żłobkach, ale także z powodu ich koncentracji w większych miastach. Na obszarach miejskich w 2020 roku opieką żłobkową objęto 21,7% dzieci, natomiast na wsi jedynie 3,6%.

Wykres 22. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach, oddziałach żłobkowych oraz klubach dziecięcych (%) w woj. małopolskim w podziale na tereny miejskie i wiejskie w okresie 2010-2020.

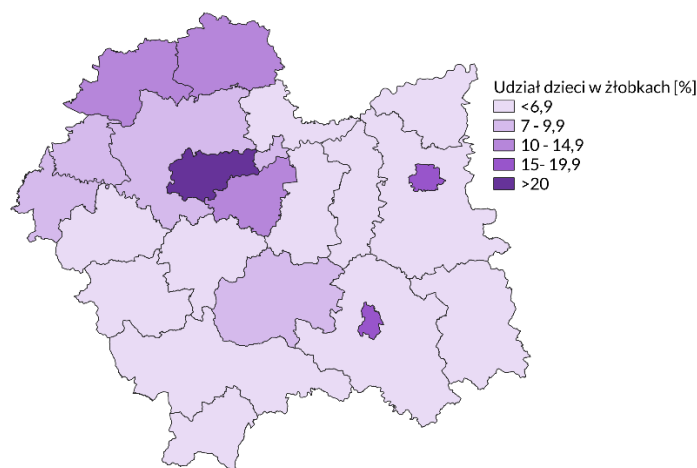
Źródło: opracowanie własne WUP na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

Udział dzieci objętych opieką żłobkową jest bardzo zróżnicowany terytorialnie. W 2020 roku wahał się pomiędzy

26,7% w Krakowie a 1,2% w powiecie tatrzańskim. Tylko w 5 powiatach odsetek ten był wyższy niż średnia wojewódzka – w dużych ośrodkach miejskich: Krakowie (26,7%), Tarnowie (19,2%), Nowym Sączu (15,2%) oraz w powiatach olkuskim (14,7%) i wielickim (14,0%). Aż 7 powiatów osiągało wskaźnik poniżej 5%¹⁹.

¹⁹ Tamże.

Mapa 7. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach, oddziałach żłobkowych oraz klubach dziecięcych w poszczególnych powiatach woj. małopolskiego w 2020 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W przeciwieństwie do żłobków, opieka przedszkolna jest powszechnie dostępna w województwie. W 2019 r. (najnowsze dostępne dane) tylko w pojedynczych gminach (9 na 182 w

województwie) nie było miejsc wychowania przedszkolnego. Średnio w Małopolsce na 1000 dzieci w wieku od 3 do 6 lat przypadało 767 miejsc wychowania przedszkolnego. Co oznacza, że 76,7% wszystkich dzieci z Małopolski w wieku od 3 do 6 lat miało możliwość uczęszczania do takiej placówki²⁰.

Osoby bezrobotne w wieku 50+

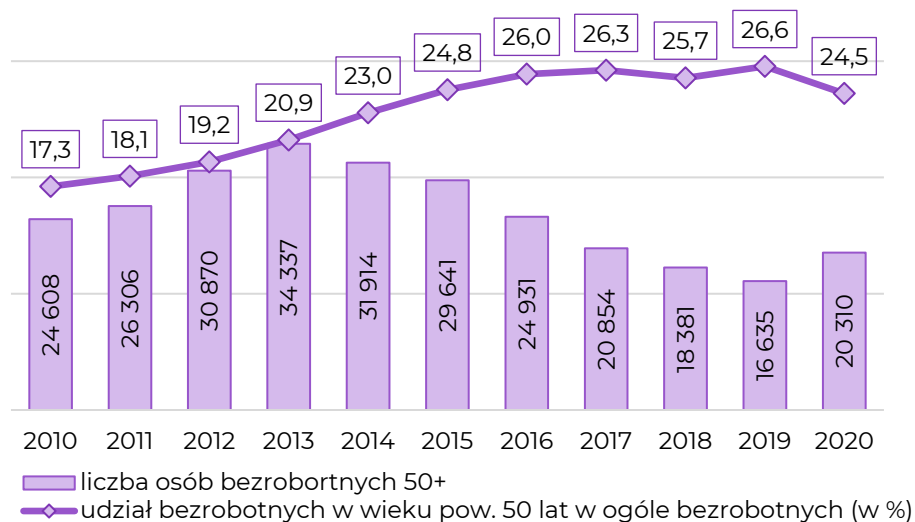

Ograniczenie bezpośredniej obsługi klienta wynikające z zagrożenia epidemicznego i konieczność rejestracji on-line w urzędzie pracy, a także wysokie ryzyko zakażenia koronawirusem wśród osób starszych spowodowało, że w czasie pandemii liczba osób powyżej 50 roku życia zgłaszających się do urzędów była niższa niż w roku poprzednim. W ciągu roku zarejestrowano 17 948 osób powyżej 50 roku życia, tj. o 635 osób mniej niż w 2019 roku. Niestabilna sytuacja na rynku pracy i brak odpowiednich ofert pracy sprawiły, że osoby dojrzałe rzadziej niż w poprzednich latach opuszczały rejestry PUP. W konsekwencji na koniec 2020 roku w Małopolsce zarejestrowanych było 20 310

²⁰ Wychowanie przedszkolne, Bank Danych Lokalnych GUS.

bezrobotnych mających co najmniej 50 lat – o 22% więcej niż rok wcześniej. Wzrost odsetka osób młodych w ogólnej liczbie bezrobotnych wpłynął na spadek udziału bezrobotnych mających powyżej 50 lat wśród wszystkich zarejestrowanych. W 2020 roku osiągnął on 24,5%, tj. o 2,1 pp. mniej niż w 2019 roku.

Wykres 23. Liczba i udział bezrobotnych w wieku 50 i więcej lat wśród małopolskich bezrobotnych ogółem, lata 2010 – 2020.

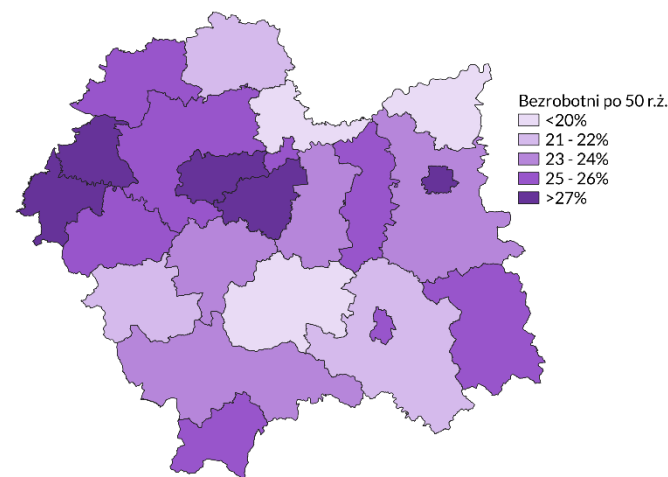

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-01

Odsetek bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat w małopolskich powiatach wynosił od 18,0% w dąbrowskim, do 28,1% w powiecie wielickim. Wysokim udziałem osób starszych wśród

bezrobotnych cechowały się przede wszystkim duże miasta – Kraków i Tarnów. Poza wspomnianym powiatem dąbrowskim niski (poniżej 20%) udział osób starszych w ogóle bezrobotnych odnotowano w powiatach: limanowskim i proszowickim.

Mapa 8. Udział osób bezrobotnych w wieku 50 w więcej lat w ogólnej liczbie bezrobotnych w powiatach woj. małopolskiego, stan na koniec 2020 r.

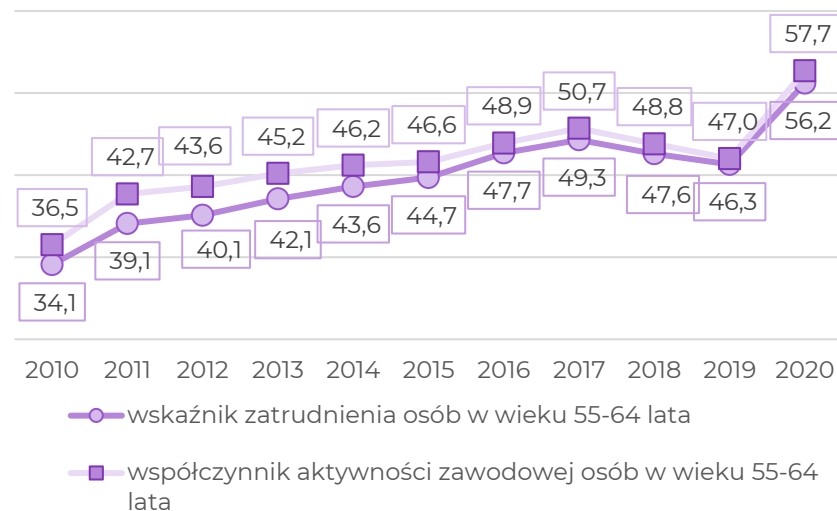
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-01.

W przeciwieństwie do reszty populacji bezrobotnych, wśród osób zarejestrowanych powyżej 50 r.ż. przeważają mężczyźni. Stanowią oni 62,4% tej grupy.

Osoby w dojrzałym wieku są prawie dwukrotnie bardziej narażone na długotrwałe bezrobocie niż osoby młode. Problem ten dotyczył 56,3% z nich. Osobom dojrzałym nie brakuje doświadczenia zawodowego, ale często brakuje odpowiedniego wykształcenia. Prawie dwie trzecie z bezrobotnych powyżej 50 r.ż. ma udokumentowany staż pracy powyżej 10 lat, ale tylko 7,0% posiada wykształcenie wyższe, a prawie jedna trzecia zaledwie gimnazjalne.

Dotychczasowy, niski poziom aktywności zawodowej oraz niski wskaźnik zatrudnienia dla osób w wieku 55-64 lata wzrósł w 2020 roku. W IV kwartale w województwie małopolskim współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 55-64 lata wyniósł 57,7% (o 10,7 pp. więcej niż na koniec 2019 roku) osiągając najwyższą wartość w ciągu ostatnich 10 lat. Wskaźnik zatrudnienia, informujący jaka część danej populacji pracuje, wyniósł dla tej grupy wiekowej 56,2%.

Wykres 24. Wskaźnik aktywności zawodowej oraz wskaźnik zatrudnienia Małopolan w wieku 55-64 lata (IV kwartał), lata 2010-2020.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Osoby z niepełnosprawnościami na rynku pracy

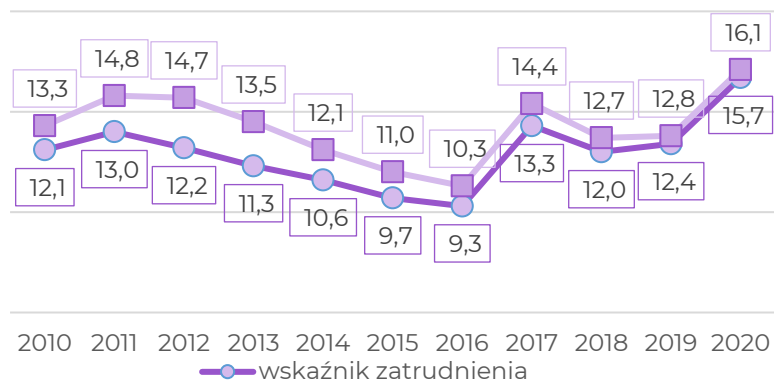

Osoby z niepełnosprawnościami to jedna z najbardziej wykluczonych grup na rynku pracy. Aktywność

zawodowa osób z niepełnosprawnościami jest znacznie niższa niż ogółu populacji. W 2020 roku tylko 16,1% niepełnosprawnych mieszkańców województwa małopolskiego było aktywnych zawodowo (pracowało i/lub poszukiwało pracy), wobec 55,1% wszystkich mieszkańców województwa.

Choć w porównaniu do poprzedniego roku wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wzrósł, to nadal jego wartość była niska. W 2020 roku w województwie pracowało zaledwie 21,3% osób z niepełnosprawnościami w wieku od 16 do 64 lat. Wartość wskaźnika zatrudnienia niepełnosprawnych w Małopolsce była niższa od wartości ogólnopolskiej o 1,0 pp.

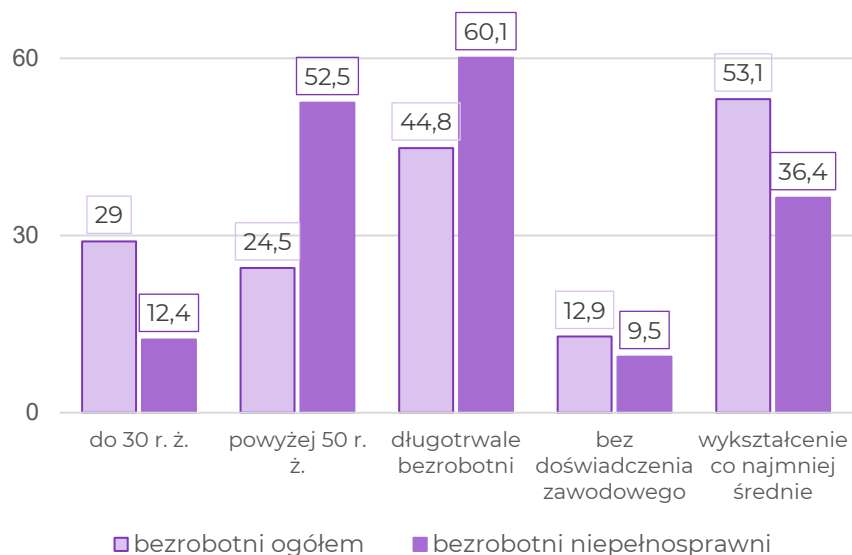
Wykres 25. Wskaźnik aktywności zawodowej oraz wskaźnik zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w wieku 16 i więcej lat, lata 2010-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Niepełnosprawni bezrobotni do jedna z dwóch grup bezrobotnych, w której dominuje liczba mężczyzn. W 2020 roku mężczyźni stanowili 66,0% wszystkich z 4 327 zarejestrowanych niepełnosprawnych. Odsetek niepełnosprawnych wśród wszystkich bezrobotnych mężczyzn wyniósł w 2020r. 6,4%, a u kobiet – tak jak w ubiegłych latach pozostał na niższym poziomie i wyniósł 4,2%. Wraz z ogólnym wzrostem bezrobocia w regionie, w 2020 roku wzrosła także liczba bezrobotnych z niepełnosprawnościami (o 4,2% więcej niż w 2019 roku), jednak udział tej grupy w ogóle bezrobotnych spadł. Na koniec 2020 roku wyniósł on 5,2% tj. o 1,4 pp. mniej niż w roku poprzednim. Wpływ na to ma m.in. struktura wiekowa osób z niepełnosprawnościami. Większość z nich to osoby po 50 roku życia (52,5%), których udział w ogóle bezrobotnych był niższy niż w latach poprzednich. Osoby niepełnosprawne borykają się z problemem długotrwałego bezrobocia – 60,1% z nich pozostawało bez pracy powyżej 12 miesięcy. 9,5% niepełnosprawnych bezrobotnych nie posiada żadnego doświadczenia zawodowego.

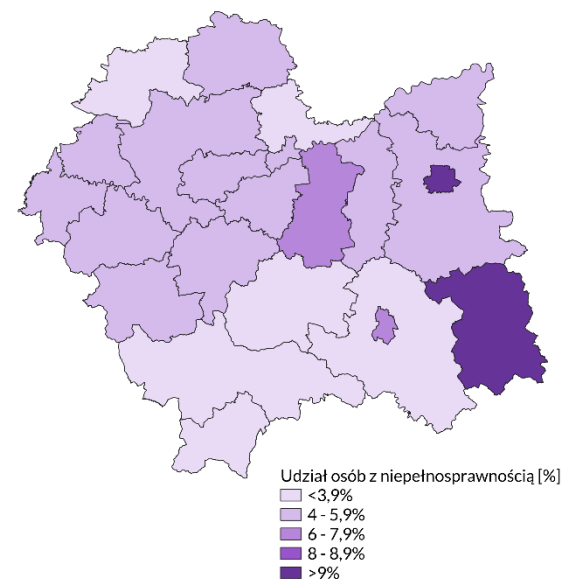
Wykres 26. Udział osób pod względem wybranych cech - porównanie bezrobotnych z niepełnosprawnościami i bezrobotnych ogółem w 2020r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-01 i zał. 1 do MRPiPS-01.

Wśród małopolskich powiatów najczęściej niepełnosprawnych bezrobotnych odnotowano w Tarnowie i powiecie gorlickim. W tych powiatach udział osób z niepełnosprawnościami w ogóle bezrobotnych wyniósł więcej niż 10%. Najniższy udział – 2,0%, miał miejsce w powiecie tatrzańskim.

Mapa 9. Udział osób z niepełnosprawnościami w ogóle bezrobotnych w powiatach woj. małopolskiego, stan na koniec 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-01.

W 2020 r. ponad dwie trzecie spośród bezrobotnych (63,7%) posiadało orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności

niewielko ponad jedną trzecią (35,2%) o stopniu umiarkowanym, a tylko 1,0% o znacznym. Proporcje te są niezmiennie od lat²¹.

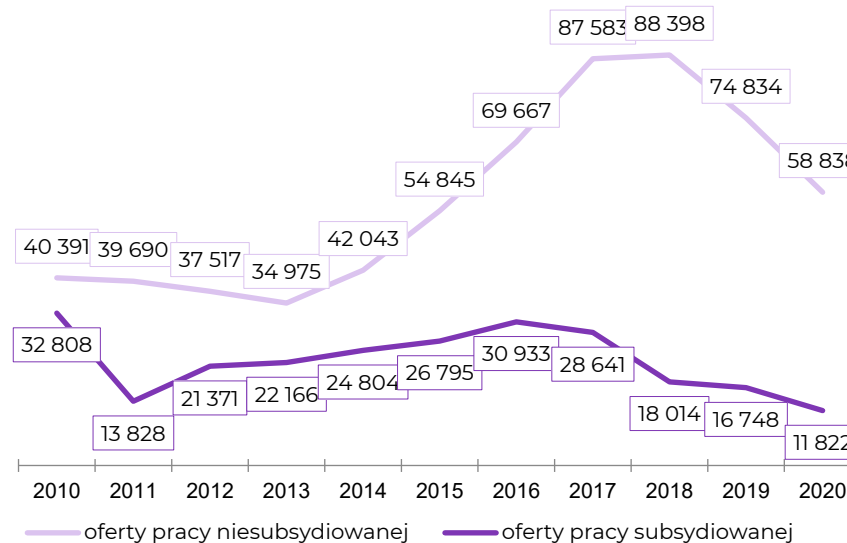
Działania aktywizacyjne

W 2020 roku do powiatowych urzędów pracy w Małopolsce pracodawcy zgłosili o 23% mniej ofert pracy niż rok wcześniej (łącznie 70,7 tys. ofert). Dynamicznie zmieniająca się sytuacja epidemiczna w kraju i związana z tym niepewność dotycząca funkcjonowania firm i utrzymania stałego poziomu zatrudnienia spowodowała, że pracodawcy mniej chętnie zobowiązali się na utrzymanie stanowisk pracy, co jest jednym z warunków otrzymania wsparcia w formie pokrycia kosztów zatrudnienia bezrobotnego. Z tego względu w 2020 roku odnotowano większy spadek liczby ofert subsydiowanych (aż o 42% mniej niż w 2019 roku) niż niesubsydiowanych (mniej o 27%).

²¹ Dane na podstawie sprawozdań MRPiS-07.

Wykres 27. Liczba subsydiowanych i niesubsydiowanych ofert pracy zgłoszonych do powiatowych urzędów pracy, lata 2010-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań: MRPiS-01

Zalecenia dotyczące zachowania społecznego dystansu oraz mniejsza liczba wolnych miejsc pracy utrudniały aktywizację bezrobotnych w 2020 roku. Liczba podjętych przez powiatowe urzędy pracy w Małopolsce działań aktywizacyjnych zmniejszyła się w stosunku do 2019 roku o 27%. W 2020 roku, podobnie jak w latach poprzednich, PUP najczęściej

aktywizowały bezrobotnych poprzez staże i szkolenia, choć w zdecydowanie w mniejszej skali niż w 2019 r. (odpowiednio o 16% i 41% mniej).

Wśród pracodawców w 2020 roku, widocznie zmalało zainteresowanie refundacją kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy w zamian za zatrudnienie bezrobotnego. W 2020 r. liczba przyznanych refundacji zmniejszyła się o 74% w stosunku do roku 2019, przy czym spadek zainteresowania tą formą aktywizacji wynikał także z kwestii regulaminowych. Zgodnie z obowiązującymi w 2020 r. przepisami, o refundację nie mogli ubiegać się pracodawcy, którzy zmniejszyli wymiar czasu pracy swoim pracownikom. Tymczasem, w związku z pandemią, wielu pracodawców decydowało się na takie rozwiązanie. Po nowelizacji przepisów (obowiązującej od 21.01.2021 r.) o dopłatę do wyposażenia stanowiska pracy mogą wnioskować także pracodawcy, którzy obniżyli pracownikom wymiar czasu pracy²².

W 2020 r. znacząco zmniejszyła się także liczba sfinansowanych przez PUP robót publicznych (o 37%), prac społecznie użytecznych (o 24%) oraz refundacji składek na ubezpieczenie społeczne (o 21%).

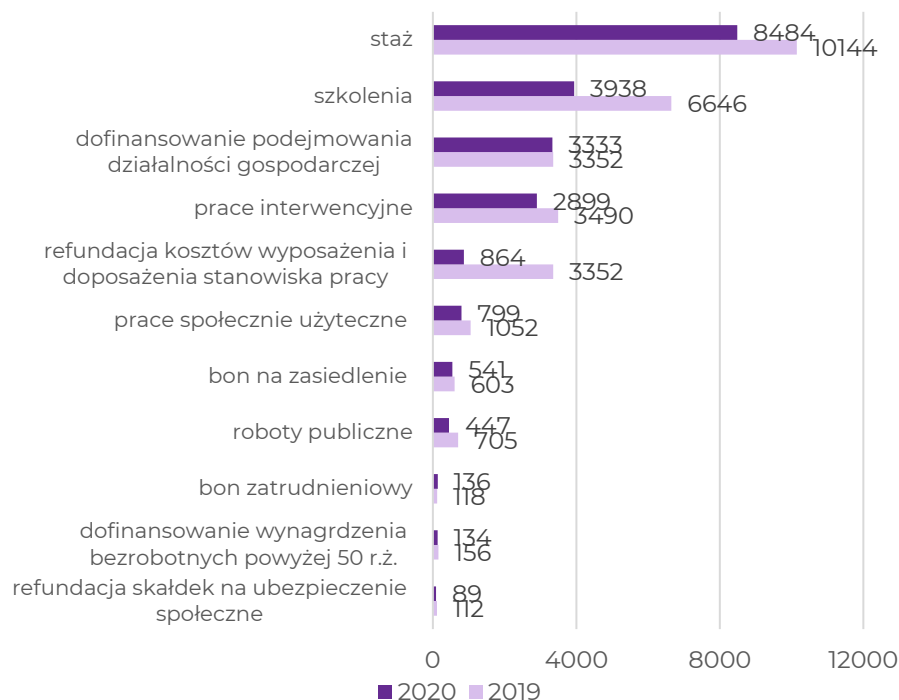
²² Por. Łatwiej o refundację kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, dostęp: <https://inforfk.pl/aktualnosci/8076559,Latwiej-o->

Na podobnym poziomie utrzymała się liczba przyznanych dotacji na założenie działalności gospodarczej, a o 15% zwiększyła się liczba bonów zatrudnieniowych – co nie zmienia faktu, że jest to cały czas jedna z najmniej popularnych form aktywizacji bezrobotnych.

[refundacje-kosztow-wyposazenia-lub-doposazenia-stanowiska-pracy.html](https://inforfk.pl/aktualnosci/8076559,Latwiej-o-refundacje-kosztow-wyposazenia-lub-doposazenia-stanowiska-pracy.html)
[20.04.2021]

Wykres 28. Liczba działań aktywizacyjnych realizowanych przez powiatowe urzędy pracy w Małopolsce w 2019 r. i 2020 r.*

*jeden bezrobotny mógł skorzystać z kilku form aktywizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRPiS-02.

W 2020 roku na działania aktywizacyjne z Funduszu Pracy przeznaczono 171,0 mln zł, a liczba osób biorących udział w tych działaniach wyniosła prawie 34 tys.²³.

Choć w 2020 roku zmniejszyła się liczba osób korzystających z form wsparcia, to znaczącym zmianom nie uległa struktura wydatków na poszczególne działania aktywizacyjne. Chociaż z roku na rok liczba udzielanych przez powiatowe urzędy pracy dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej spada, to nadal jest to najbardziej kosztowna forma wsparcia i przeznaczana na nią najwięcej środków Funduszu Pracy. W 2020 r. wydatki na dotacje dla bezrobotnych stanowiły 39,3% wszystkich wydatków na działania aktywizacyjne realizowane przez małopolskie urzędy. W stosunku do roku poprzedniego udział ten wzrósł aż o 2,8%.

²³ Na podstawie sprawozdania MRPiS-02 o przychodach i wydatkach Funduszu Pracy.

Tabela 2. Udział wydatków na poszczególne formy wsparcia w ogóle wydatków Funduszu Pracy na działania aktywizacyjne w 2020r.

Forma wsparcia	Udział w ogóle wydatków
dofinansowanie podejmowania działalności gospodarczej	39,3%
staż	25,2%
refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy	10,7%
prace interwencyjne	6,2%
szkolenia	2,2%
roboty publiczne	2,2%
bon na zasiedlenie	2,2%
prace społecznie użyteczne	0,5%

dofinansowanie wynagrodzenia skierowanych do pracy bezrobotnych powyżej 50 roku życia	0,5%
bon zatrudnieniowy	0,4%
refundacja składek na ubezpieczenie społeczne	0,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRPiPS-02.

Oprócz Funduszu Pracy działania aktywizacyjne w województwie finansowane są także z Europejskiego Funduszu Społecznego, w tym:

- Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (POWER) – dla osób do 30 r.ż.
- Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Małopolskiego (RPO WM) – dla osób powyżej 30 r.ż.

Wsparcia w ramach POWER udzielają nie tylko PUP (projekty pozakonkursowe), ale także beneficjenci projektów konkursowych. W latach 2015-2020 było to w sumie 213 projektów, na łączną kwotę 723,8 mln zł, w tym: 105 projektów

PUP na kwotę 518,4 mln zł oraz 108 projektów konkursowych na kwotę 205,4 mln zł.

Konkursy ogłaszane są w formule zapewniającej z jednej strony możliwość aktywizacji edukacyjno-zawodowej osób młodych w całej Małopolsce, z drugiej – koncentrację na grupach wymagających szczególnego wsparcia (m.in. osoby z niepełnosprawnościami, młodzi rodzice, osoby zamieszkujące obszary wiejskie itp.).

Grupa osób młodych, które mogą skorzystać ze wsparcia w projektach konkursowych, ulegała w okresie 2015-2020 stopniowemu rozszerzeniu:

- od 2015 r. uczestnikami i uczestniczkami projektu mogły zostać osoby NEET (czyli bierni lub bezrobotni, nie uczestniczący w kształceniu lub szkoleniu) i była to kategoria priorytetowa.
- w 2019 r. grupę docelową rozszerzono o osoby bierne nienależące do kategorii NEET oraz imigrantów i reemigrantów (niezależnie od ich statusu na rynku pracy).
- w 2020 r. w konkursie na projekty subregionalne działania zostały rozszerzone o osoby odchodzące z rolnictwa i ich rodziny, a w ramach projektu własnego WUP pn. Łap Skilla objęto wsparciem ubogich pracujących, osoby zatrudnione na umowach

krótkoterminowych oraz pracujących w ramach umów cywilno-prawnych.

Do końca 2020 r. w projektach konkursowych z PO WER wzięło udział 9,7 tys. osób biernych i 0,4 tys. osób bezrobotnych, a w projektach realizowanych przez PUP – 49,4 tys. osób bezrobotnych.

Jedną z kluczowych zasad udzielania pomocy osobom młodym w ramach PO WER jest indywidualizacja wsparcia. Każda osoba zaczyna swój udział w projekcie od przygotowania, we współpracy z doradcą zawodowym, Indywidualnego Planu Działania. W PUP najpopularniejszymi formami wsparcia, poza doradztwem zawodowym i pośrednictwem pracy, z których korzysta każda osoba bezrobotna, są staże i dotacje na założenie działalności gospodarczej (oferują je wszystkie PUP). Sporym zainteresowaniem cieszą się także szkolenia/szkolenia zawodowe oraz prace interwencyjne. W projektach konkursowych dotacje na rozpoczęcie działalności nie są tak popularną formą wsparcia, jak w PUP (w PUP udzielono do tej pory 95% dotacji w ramach PO WER, w projektach konkursowych – 5%). Do najczęściej oferowanych form wsparcia należą szkolenia/kursy zawodowe i staże. Projekty konkursowe często zapewniają rozbudowaną ofertę wsparcia „miękkiego” takiego jak coaching, wsparcie psychologiczne/motywacyjne, pomoc trenera zatrudnienia wspieranego czy asystenta osoby z niepełnosprawnością.

Sytuacja spowodowana pandemią wymusiła rezygnację z organizacji w 2020 roku naboru na środki z PO WER dla PUP przeznaczone na zatrudnienie subsydiowane, a także zmianę założeń finansowania samozatrudnienia osób młodych. Grupa docelowa wsparcia została doprecyzowana jako osoby młode, które utraciły zatrudnienie po 1 marca 2020 roku. W sumie w projektach realizowanych przez PUP zostanie udzielonych 900 dotacji na założenie działalności gospodarczej.

W przypadku projektów konkursowych pandemia wpłynęła na zmianę sposobu realizacji niektórych form wsparcia, takich jak np. szkolenia czy doradztwo, które przybrały postać zdalną. Lockdown spowodował w przypadku wszystkich beneficjentów, pozakonkursowych jak i konkursowych, czasowe zawieszenie realizacji projektów, które w konsekwencji było powodem przesuwania działań zaplanowanych w projektach i wydłużania okresu ich realizacji.

Tak jak w przypadku PO WER tak i w ramach RPO wsparcie realizowane jest zarówno przez PUP jak i beneficjentów projektów konkursowych. Łącznie w latach 2015-2020 zawarto 301 umów w zakresie aktywizacji zawodowej osób w wieku ponad 30 lat, w tym: 126 umów na kwotę 302,7 mln zł na realizację projektów pozakonkursowych przez powiatowe urzędy pracy, 165 umów na kwotę 234,1 mln zł na realizację projektów przez podmioty wyłonione w konkursach dotyczących aktywizacji zawodowej oraz 10 umów na kwotę

223,5 mln zł na realizację projektów ukierunkowanych na zakładanie działalności gospodarczych przez osoby pozostające bez pracy. W latach 2015-2020 z różnych form pomocy skorzystało 41,8 tys. osób pozostających bez pracy, w tym 37,2 tys. osób bezrobotnych i 4,6 tys. osób biernych zawodowo.

Małopolskie Programy Regionalne

Programy Regionalne są inicjatywą regionalną, ale realizowane są przez poszczególne PUP, które dzięki włączeniu się w nią pozyskują dodatkowe środki z Funduszu Pracy na aktywizację osób bezrobotnych. Historia realizacji Małopolskich Programów Regionalnych sięga 2015 roku. Wówczas po raz pierwszy zainicjowano dwuletni Program Regionalny pn. „**Gwarancja 50+**”. Program ten służył aktywizacji zawodowej i społecznej osób po 50. roku życia, z wykorzystaniem modelu pracy wolontariuszy z osobami bezrobotnymi 50+. Program ten opierał się na modelu wypracowanym w ramach projektu systemowego województwa małopolskiego pn. „50+ dojrzały, potrzebni, kompetentni”, realizowanego w latach 2013-2015 w partnerstwie przez Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, Stowarzyszenie Wiosna oraz cztery powiatowe urzędy pracy z Małopolski. Realizację tego programu ponowiono w latach 2017-2018 dla grupy wiekowej 40+.

Drugim programem regionalnym zapoczątkowanym w 2016 roku i realizowanym do dnia dzisiejszego jest „**Konserwator**”. Inicjatywa ta również powstała na bazie doświadczeń projektowych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie. W ramach tego programu skupiono się na pomocy osobom bezrobotnym z grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, jakimi są kobiety i osoby długotrwale bezrobotne. Pomoc ta świadczona była poprzez zaangażowanie osób przy pracach związanych z ochroną tradycji kulturowej, zachowaniem i rewitalizacją substancji zabytkowej oraz ochroną krajobrazu kulturowego na terenie Małopolski. Tym samym beneficjentami programu były zarówno osoba potrzebujące wsparcia w zatrudnieniu, jak i instytucje kultury.

W kolejnych latach, bazując na diagnozach sytuacji na rynku pracy, powstawały kolejne „branżowe” Programy Regionalne, będące odpowiedzią na sytuację osób bezrobotnych w Małopolsce i jednocześnie potrzeby pracodawców. Wśród nich wyróżniamy:

Małopolski Program Regionalny „Gotuj się do pracy” – program ten realizowany był w 2018 roku i wspierał pracodawców z branży gastronomicznej, tworząc u nich miejsca pracy dla osób bezrobotnych (w szczególności dla osób długotrwale bezrobotnych, kobiet oraz osób pomiędzy 30. a 50. rokiem życia).

Małopolski Program Regionalny „Firma +1” – program zapoczątkowany w 2017 roku i realizowany nieprzerwanie do chwili obecnej. „Firma+1” jest programem, w którym pomoc w zatrudnieniu pracownika otrzymują mikro i mali przedsiębiorcy oraz osoby samozatrudnione. Program ten stanowi odpowiedź na potrzeby dwóch grup – z jednej strony wspiera osoby bezrobotne w procesie aktywizacji zawodowej, z drugiej - jest narzędziem, dzięki któremu małe lokalne firmy zdobywają, często pierwszych, pracowników.

Małopolski Program Regionalny „Zbuduj swoją przyszłość” – program realizowany w latach 2019–2020, który miał na celu pomoc osobom bezrobotnym w zdobyciu umiejętności potrzebnych do pracy w zawodach budowlanych. Osoby bezrobotne miały możliwość uzyskania lub uaktualnienia kwalifikacji niezbędnych do pracy oraz zdobycia doświadczenia zawodowego w tych zawodach.

W sumie przez 6 lat historii programów regionalnych w Małopolsce wzięło w nich udział niemal 3 tys. uczestników – osób bezrobotnych.

W 2020 roku zakończyła się realizacja Małopolskich Programów Regionalnych z edycji 2019–2020. W tym okresie realizowane były trzy programy:

Program „**Konserwator**” – realizowany przez 13 powiatowych urzędów pracy, które łącznie objęły wsparciem 207 osób bezrobotnych (w szczególności kobiet i osób długotrwale bezrobotnych). W ramach programu nawiązano współpracę z łącznie 82 instytucjami kultury i innymi podmiotami realizującymi zadania związane z ochroną zabytków i dziedzictwa kulturowego z terenu Małopolski. W programie łączone były prozatrudnieniowe cele i działania służące wsparciu osób pozbawionych zatrudnienia z celami związanymi z kadrowym wsparciem instytucji kultury.

Program „**Firma+1**” realizowało 18 powiatowych urzędów pracy, które łącznie objęły wsparciem 693 osoby bezrobotne (w szczególności osoby w wieku 40+, kobiety i osoby długotrwale bezrobotne). Pomoc w zatrudnieniu pracownika otrzymywali mikro i mali przedsiębiorcy oraz osoby samozatrudnione. W całej edycji 2019–2020 wsparcie otrzymało łącznie 666 mikro i małych firm.

Program „**Zbuduj swoją przyszłość**” realizowany był przez 2 powiatowe urzędy pracy. W ramach tego programu w latach 2019–2020 wsparcie otrzymały 43 osoby bezrobotne chcące pracować w branży budowlanej. Bezrobotni – głównie mężczyźni – dzięki objęciu programem zdobyli umiejętności potrzebne do pracy w zawodach budowlanych, doświadczenie zawodowe oraz uzyskali lub uaktualnili wymagane przez

pracodawców kwalifikacje. W całej edycji 2019–2020 wsparcie otrzymało 40 firm z branży budowlanej.

Wybuch pandemii COVID-19 w 2020 roku wpłynął na realizację Małopolskich Programów Regionalnych. Duże obciążenie pracowników PUP realizacją założeń Tarczy Antykryzysowej, niepewna sytuacja na rynku pracy i brak zainteresowania ze strony pracodawców subsydiowanymi formami wsparcia, a także zamknięcie instytucji kultury – kluczowych dla programu „Konserwator” sprawiły, że w 2020 roku wsparciem objęto 80% planowanej liczby osób bezrobotnych. Ze względu jednak na zwiększoną aktywizację bezrobotnych w ramach programów regionalnych w 2019 roku, kiedy objęto wsparciem znacznie więcej osób niż zakładano, w całej, dwuletniej edycji programów udało się zaktywizować łącznie 943 osoby (o 13 więcej niż planowano).

Ze względu na brak możliwości realizacji w 2020 roku wizyt monitoringowych u pracodawców, WUP w Krakowie przeprowadził w okresie od października do grudnia 143 rozmowy monitoringowe z pracodawcami biorącymi udział w realizacji programów regionalnych w latach 2019–2020. Rozmowy te pozwoliły zebrać opinie i doświadczenia małopolskich pracodawców związane m.in. z poszukiwaniem nowych pracowników, korzystaniem z usług i instrumentów rynku pracy, radzeniem sobie w pandemicznej rzeczywistości roku 2020. Główne wnioski i spostrzeżenia:

- pracodawcy byli zadowoleni z otrzymanego wsparcia w ramach programów – najczęściej korzystali ze staży (414), prac interwencyjnych (262), doposażenia stanowiska pracy (200) i robót publicznych (58)
- zdaniem pracodawców zasadne byłoby wydłużenie okresów stażu oferowanego w ramach programów (obecnie w ramach programów PUP przyznają staże na okres od 3 do 6 miesięcy)
- pracodawcy zwracają uwagę na brak wykwalifikowanych młodych ludzi ukierunkowanych na pracę w określonych zawodach – głównie budowlanych
- na rynku pracy pracodawcy szukają pracowników rzetelnych, zaangażowanych, chcących pracować i uczyć się zawodu;

W grudniu 2020 roku podpisano nowe porozumienie na realizację trzech Programów Regionalnych w latach 2021 – 2022: programów „Konserwator”, „Firma +1” realizowanych w poprzednich latach oraz po raz pierwszy zainicjowanego programu pn. „**Bumerang – powrót na rynek pracy**” będącego odpowiedzią na kryzys wywołany przez pandemię COVID-19 w Polsce. Program ten będzie wspierał osoby bezrobotne, które utraciły pracę z przyczyn dotyczących zakładu pracy, a także osoby do 30 r.ż. oraz absolwentów. Do realizacji w/w programów przystąpiło 20 PUP z Małopolski. Planowane jest objęcie wsparciem łącznie 1 442 osób bezrobotnych.